

ΜΑΘΗΜΑ : ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ : Α.ΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ - ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑ

Συνταγματική κατοχύρωση και προστασία των Ατόμων με Ειδικές Αναγκες

CONSTITUTIONAL SECURITY AND PROTECTION OF PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΥ

Α. Μ. :1340200400037

Δ'Εξαμηνο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ
1) Εισαγωγή	3
Μεθοδολογία	3
2) Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα	3
3) Έννοια της αναπηρίας και άτομα με ειδικές ανάγκες	5
4) Δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή	6
Α) Δικαίωμα στην ισότητα	6
Β) Δικαίωμα στην εκπαίδευση	7
Γ) Δικαίωμα στην εργασία και την απασχόληση	8
Δ) Δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή και την προσωπική ακεραιότητα	8
Ε) Δικαίωμα στην πρόσβαση	9
1) Πρόσβαση στο Φυσικό περιβάλλον	9
2) Πρόσβαση στην πληροφόρηση	9
ΣΤ) Δικαίωμα στην ιατρική περίθαλψη	10
Η) Δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση	11
Θ) Δικαίωμα στον πολιτισμό, την θρησκεία, τον αθλητισμό και την αναψυχή	11
5) Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	12
6) Άτομα με Ειδικές Ανάγκες στην Ευρωπαϊκή Ένωση	15
7) Άλλες Διεθνείς Συμβάσεις για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	21
8) Ελληνικό Σύνταγμα και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	23
9) Ελληνική Νομοθεσία και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	25
10) Συμπεράσματα	35
11) Λήμματα	37
12) Περίληψη	38
13) Βιβλιογραφία	38

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ!!

1)ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η κατοχύρωση και προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες, η προστασία δηλαδή των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων που αντιμετωπίζουν προβλήματα αναπηρίας. Στην αρχή γίνεται μια μικρή αναφορά στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα του ατόμου, ακολουθεί ο ορισμός των όρων «αναπηρία» και «άτομα με ειδικές ανάγκες» και στην συνέχεια γίνεται μια αναφορά στα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή και προστασία. Παρατίθεται η ισχύουσα νομοθεσία τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο, μέσω της οποίας γίνεται προσπάθεια προστασίας και ενίσχυσης των ατόμων με αναπηρία τόσο από την διεθνή κοινότητα, την ευρωπαϊκή κοινότητα αλλά και από το ελληνικό κράτος. Τέλος διατυπώνονται τα συμπεράσματα της εργασίας καθώς και κάποιες προτάσεις για ουσιαστικότερη επίλυση του προβλήματος της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

2)ΑΤΟΜΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ!!

Καθώς το άτομο έχει από την φύση του την ικανότητα να κινείται να σκέφτεται και να μιλάει μόνο του και καθώς όλοι οι άνθρωποι είναι εκ φύσεως ίσοι. Η ιστορική εξέλιξη οδήγησε στη νομική κατοχύρωση ορισμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου, του πολίτη, είτε ως μεμονωμένου ατόμου είτε ως μέλους μιας ομάδας. Τα δικαιώματα αυτά χαρακτηρίζονται από το Σύνταγμά μας ως ατομικά δικαιώματα, δικαιώματα δηλαδή που εγγυώνται την ατομικότητα του ανθρώπου και σκοπός τους είναι να αποτρέψουν την απορρόφηση του σ'ένα ολοκληρωτικό κράτος. Με τον όρο «ατομικά» δικαιώματα τονίζεται η αυθυπαρξία και η έμφυτη ατομικότητα του ατόμου ενώ ο όρος «δικαιώματα» τονίζει όχι μόνο το στοιχείο της ηθικής ή θρησκευτικής τους θεμελιώσεως τους αλλά και της νομικής. Βέβαια ο όρος ατομικά δικαιώματα δεν πρέπει να παραπλανεί και να θεωρείται ότι δεν περιλαμβάνει «συλλογικά» δικαιώματα όπως η συνάθροιση ή ότι απορρίπτει το κοινωνικό

στοιχείο των δικαιωμάτων αυτών. Τα ατομικά δικαιώματα δεν αποτελούν απλές κατευθυντήριες προτάσεις του συντακτικού προς τον κοινό νομοθέτη αλλά είναι «υποκειμενικά δίκαια» δηλαδή πλήρη δικαιώματα του ατόμου, αγωγίμες και εξαναγκαστές έννομες αξιώσεις. Έτσι μ'αυτόν τον τρόπο ο ιδιώτης μετατρέπεται από αντικείμενο δικαίου σε υποκείμενο δικαίου, τον μεταβάλλουν δηλαδή από απλό υπήκοο σε πολίτη περιορίζοντας έτσι την κρατική εξουσία. Εκτός όμως ότι αναφέρονται στην έννομη κατάσταση των φορέων τους («υποκειμενικά δίκαια») τα ατομικά δικαιώματα συνιστούν και αντικειμενικούς κανόνες δικαίου, κανόνες δηλαδή που διέπουν όλη την έννομη τάξη.¹ Τα ατομικά δικαιώματα διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες που αναφέρονται στην αποθετική, θετική και ενεργό κατάσταση (status negativus, status positivus, status activus) του ατόμου και αντιστοιχούν στις ατομικές ελευθερίες, τις αξιώσεις των κρατικών παροχών και τα πολιτικά δικαιώματα. Στον status negativus ανήκουν όλα τα αποθετικά, αρνητικά ή αμυντικά δικαιώματα, δηλαδή για τις αξιώσεις του ατόμου έναντι στο κράτος. Προστατεύουν το έννομο αγαθό της ιδιωτικής ζωής και αποσκοπούν στην προστασία του αγαθού αυτού από κρατικές προσβολές έτσι ώστε να έχει την δυνατότητα ο ιδιώτης να διαμορφώσει την ζωή του ως άτομο και ως μέλος της κοινωνίας με τον τρόπο που θέλει ο ίδιος. Στον status positivus ανήκουν όλα τα κοινωνικά δικαιώματα ή θετικά δικαιώματα του ατόμου, οι αξιώσεις δηλαδή παροχής από το κράτος ορισμένων αγαθών ή υπηρεσιών. Ο ιδιώτης δηλαδή στρέφεται προς το κράτος και του ζητά να τον βοηθήσει και να τον προστατεύει. Τα δικαιώματα αυτά αποτελούν έκφραση του κοινωνικού κράτους. Στον status activus ανήκουν όλα τα πολιτικά δικαιώματα, δηλαδή δικαιώματα συμμετοχής στην άσκηση δημόσιας εξουσίας είτε με την ιδιότητα του εκλογέα (εκλογικό δικαίωμα ή δικαίωμα ψήφου: άρθρο 51 παρ.3) του αιρετού λειτουργού (δικαίωμα του εκλέγεσθαι: άρθρο 55) είτε του δημόσιου λειτουργού εν γένει). Εδώ ανήκουν τα δικαιώματα συμμετοχής στη πολιτική ζωή και επηρεασμού της κοινής γνώμης. Τα πολιτικά δικαιώματα αποτελούν έκφραση της δημοκρατικής αρχής. Οι τρεις κατηγορίες μπορεί να προστατεύουν διαφορετικά έννομα αγαθά αλλά μεταξύ τους υπάρχει αλληλεξάρτηση και σ'ένα δικαίωμα μπορεί να συνυπάρχουν τα στοιχεία της ελευθερίας και της αξιώσεως συμμετοχής ή παροχής.² Τα ατομικά δικαιώματα κατοχυρώνουν ένα minimum ελευθερίας και αξιοπρέπειας που επιτρέπει και ενθαρρύνει την υπεύθυνη ανάπτυξη των δημιουργικών δυνάμεων του ανθρώπου γι'αυτό και ο χαρακτήρας τους γίνεται διαρκώς και περισσότερο διεθνής. Τα ελληνικά συνταγματικά κείμενα όλα, από το σχέδιο του Ρήγα Βελεστινλή-Φεραίου, το προσωρινό Σύνταγμα της Επιδαύρου ως σήμερα, κατοχυρώνουν τα ατομικά δικαιώματα, ενώ μάλιστα ο Έλληνας νομοθέτης έδειξε συνήθως φιλελεύθερο πνεύμα και προχώρησε σε κατοχύρωση των

¹ Π. Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Α', Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ 5, 7, 8, 9,

² Π. Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Α', Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ 67, 70, 73, 74.

ατομικών δικαιωμάτων και πέρα από το ελάχιστο που απαιτεί το Σύνταγμα. Σε διεθνές επίπεδο κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου άρχισε η προσπάθεια για την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των εθνικών μειονοτήτων πρώτα και των ατομικών δικαιωμάτων αργότερα. Μετά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο τα ατομικά δικαιώματα κατοχυρώθηκαν στο διεθνές δίκαιο σε σειρά συμβάσεων στο πλαίσιο του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών, καθώς και περιφερειακών οργανισμών, όπως του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα ατομικά δικαιώματα κατοχυρώνονται επίσης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως από το ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο άλλωστε ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων αποτελεί προϋπόθεση για την προσχώρηση ενός ευρωπαϊκού κράτους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

3)ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ - ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ!!

Σύμφωνα με την Διακύριξη των Δικαιωμάτων των αναπήρων του Ο.Η.Ε (απόφαση της 9^{ης} Δεκεμβρίου 1975) ανάπηρο είναι: «κάθε πρόσωπο που είναι ανίκανο να επιβεβαιώσει από μόνο του, ολικά ή μερικά τις αναγκαιότητες για μια κανονική ατομική και κοινωνική ζωή, εξαιτίας μειωμένων σωματικών ή πνευματικών δυνατοτήτων που έχει εκ γενετής η όχι ». Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου της αναπηρίας υιοθέτησε το εξής αναλυτικό σχήμα που αποτελείται από τρεις όρους :α) τη *βλάβη* (impairment), γενικό όρο που καλύπτει οποιαδήποτε παρέκκλιση από τη φυσιολογική δομή και λειτουργία του σώματος ή του πνεύματος, β) την *ανικανότητα* (disability), που υποδηλώνει την απώλεια ή την μείωση της λειτουργικής ικανότητας ή της ικανότητας άσκησης μιας δραστηριότητας, λόγω κάποιας βλάβης. Η ανικανότητα εκφράζει την αδυναμία του ατόμου να πληρεί ορισμένες λειτουργίες απαραίτητες στη καθημερινή ζωή(π.χ να φροντίζει τον εαυτό του, να εργάζεται, κλπ), γ) τη *μειονεξία ή το μειονέκτημα* (handicap), νοητή ως ολική ή μερική αδυναμία εκπλήρωσης μιας λειτουργίας φυσιολογική για ένα άτομο και απορρέει από μια βλάβη ή ανικανότητα. Το μειονέκτημα, συνδεδεμένο με τον κοινωνικό περίγυρο, αντανακλά τις συνέπειες της ανικανότητας για το άτομο, την οικογένεια ή την κοινωνία.³ Ο όρος «άτομα με ειδικές ανάγκες» δηλώνει το σύνολο των ανθρώπων που αντιμετωπίζουν κάποια μορφή σωματικής ή διανοητικής αναπηρίας. Ο όρος καλύπτει ένα ευρύ φάσμα αναπηριών, όπως είναι οι ακρωτηριασμοί, οι κινητικές δυσκολίες, τα κληρονομικά σύνδρομα, οι διανοητικές υστερήσεις, οι γενετικές ανωμαλίες, οι σωματικές δυσμορφίες και ένα πλήθος άλλων επίκτητων και εγγενών παθήσεων. Ο όρος «άτομα με ειδικές ανάγκες» που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό αυτών των ομάδων ανθρώπων δίνει έμφαση στις ειδικές ανάγκες των αναπήρων που απαιτούν ειδικά μέτρα, άλλωστε όλοι οι άνθρωποι έχουν ανάγκες απλά ο καθένας διαφορετικές. Έτσι αποφεύγονται όλες αυτές οι

³ Αναπηρία ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας-Η αναπηρία στη νομοθεσία του ΙΚΑ. Άγγελος Στεργίου, Αθήνα - σελ11-12.

ονοματοδοσίες όπως: ανάπηροι, μειονεκτούντα άτομα , εμποδιζόμενα άτομα, τυφλοί, τετραπληγικοί, κ.ά. οι οποίες παρουσιάζουν τα άτομα αυτά ως ανίκανα και αδύναμα άτομα πυροδοτώντας έτσι προκαταλήψεις εναντίων τους.⁴ Η αναπηρία δεν πρέπει να διαστρεβλώνεται και να θεωρείται ασθένεια, η αναπηρία είναι συνθήκη και όρος ζωής, γι' αυτό και πρέπει να βρούμε κομψούς τρόπους επιβίωσης κάτω από συνθήκες αναπηρίας.⁵ Με τον νόμο 2430/1996(ΦΕΚ 156 Α'/10.7.96) καθιερώθηκε στη Ελλάδα η 3^η Δεκεμβρίου ως Ημέρα Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες.

4)ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΙΔΙΑΙΤΕΡΗ ΠΡΟΣΟΧΗ!!

Α)Δικαίωμα στην ισότητα και την ίση μεταχείριση!!

Σύμφωνα με το άρθρο 1 και 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όλοι οι άνθρωποι γεννιούνται ελεύθεροι και ίσοι στην αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα και όλοι μπορούν να τα επικαλούνται χωρίς καμία απολύτως διάκριση. Και στο ελληνικό Σύνταγμα όμως το άρθρο 21 παράγραφος 6 έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα στο Συνταγματικό Δίκαιο σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες και την ίση μεταχείριση τους σε όλους τους τομείς της ζωής τους. Έτσι λοιπόν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους υπόλοιπους και δεν πρέπει να διαχωρίζονται. Παρόλαυτα τα άτομα με ειδικές ανάγκες γνωρίζουν αρκετά συχνά την κοινωνική απαξίωση. Η συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα συνήθως συναντά την καχυποψία, την εχθρότητα, την αδιαφορία και την απόρριψη των κοινωνικών εταίρων της. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες συχνά θεωρούνται «παιδιά ενός κατώτερου θεού» και συναντούν συχνά ανυπέβλητες δυσκολίες σε όλους τους τομείς της κοινωνικής τους ζωής. Οι αντιξοότητες αυτές είναι, κατά κύριο λόγο, απόρροια των κοινωνικών προκαταλήψεων και της κοινωνικής αναλγησίας και, κατά δεύτερο λόγο, οφείλονται στην αντικειμενική αδυναμία των ανθρώπων με τις συγκεκριμένες αναπηρίες. Η κοινωνική αδρανοποίηση και περιθωριοποίηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες έρχεται φυσικά σε πλήρη αντίθεση με κάθε έννοια γραπτού ή άγραφου δικαίου, εφόσον πρόκειται για πολίτες με ισότιμα δικαιώματα. Η ισότιμη ένταξη αυτών των ανθρώπων, επομένως, στο κοινωνικό γίγνεσθαι είναι επιβεβλημένη, αλλά και επωφελής, αφού στην ουσία δεν αποτελούν μια ομάδα ατόμων με ειδικές ανάγκες αλλά με ειδικές ικανότητες. Τα παραδείγματα άλλωστε ατόμων με ειδικές ανάγκες που δεν πτοήθηκαν από τη σωματική αναπηρία τους και

⁴ Αναπηρία ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στη νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου.σελ5-6

⁵ health.in.gr 3/12/2001

διέπρεψαν σε πολλούς τομείς της τέχνης, της επιστήμης ή ακόμη και της πολιτικής, είναι απειράριθμα. Τα συγκεκριμένα παραδείγματα πιστοποιούν με τον πιο πανηγυρικό τρόπο την αξία αυτών των παρεξηγημένων και αδικημένων από την κοινωνία ανθρώπων και καταδεικνύουν τις πολλαπλές ωφέλειες που θα έχει για όλους η ενσωμάτωσή τους στο κοινωνικό σύνολο.

Β)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ!!

Το άρθρο 26 της Οικουμενικής διακήρυξης των Δικαιωμάτων του ανθρώπου διακηρύττει ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση η οποία, τουλάχιστον η στοιχειώδης, πρέπει να παρέχεται δωρεάν. Έτσι και το άρθρο 16 του Ελληνικού Συντάγματος παράγραφος 4 όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα στη δωρεάν παιδεία, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια καθώς επίσης το κράτος πρέπει να ενισχύει αυτούς που έχουν ανάγκη από βοήθεια ή ειδική προστασία ανάλογα με τις ικανότητες τους. Όπως είναι εύλογο λοιπόν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση και μάλιστα στη δωρεάν εκπαίδευση. Παρ'ολ'αυτά τα άτομα με ειδικές ανάγκες συναντούν ανυπέρβλητες δυσκολίες στον τομέα της εκπαίδευσης με αποτέλεσμα πολλά από αυτά να μην λαμβάνουν ούτε τη στοιχειώδη εκπαίδευση. Αξίζει να σημειωθεί ότι τον Αύγουστο του 2000, το 50% των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ανήκουν στην κατηγορία των ατόμων με ειδικές ανάγκες, απείχε από την αγορά εργασίας, εξαιτίας των περιορισμένων ευκαιριών για εκπαίδευση και κατάρτιση⁶. Τα σχολεία δεν διαθέτουν τις κατάλληλες υποδομές και έτσι είναι απροσπέλαστα στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Τα άτομα με προβλήματα στην όραση συναντούν τα περισσότερα προβλήματα καθώς η γραφή Braille είναι ελάχιστα διαδομένη με αποτέλεσμα τα περισσότερα βιβλία να μην είναι προσβάσιμα σ'αυτά. Προβλήματα όμως συναντούν και τα άτομα με προβλήματα στην ακοή και αυτά με νοητική υστέρηση καθώς η εκπαίδευση τους πρέπει να γίνεται από ειδικά εκπαιδευμένους δασκάλους. Τα κράτη λοιπόν αναγνωρίζοντας το πανανθρώπινο δικαίωμα στην εκπαίδευση πρέπει να αναγνωρίσουν την αρχή της ισότητας των ευκαιριών στη βασική μέση και ανώτατη εκπαίδευση για τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες με ειδικές ανάγκες, σε ενταγμένες δομές και η εκπαίδευση τους να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν πρέπει να συναντούν εμπόδια στη δίψα τους για μάθηση αλλά ο δρόμος της εκπαίδευσης τους πρέπει να είναι ανοικτός όπως είναι και για τους άλλους.

⁶ In.gr health, Πολιτική υγείας 3/12/200 15:27, 3^η Δεκεμβρίου: Ημέρα των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Γ)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ!!

Όλα τα άτομα έχουν το δικαίωμα στη εργασία και στη εξασφάλιση του απαραίτητου εισοδήματος για την επιβίωσή τους. Το άρθρο 23 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του ανθρώπου ορίζει ότι καθένας έχει το δικαίωμα να εργάζεται και να επιλέγει ελεύθερα το επάγγελμά του ενώ συγχρόνως όλοι χωρίς καμιά διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για ίση εργασία. Το ίδιο ορίζει και το άρθρο 22 παράγραφος 1 του Συντάγματος της Ελλάδος. Παρολαυτα τα άτομα με ειδικές ανάγκες πολλές φορές στην αναζήτηση τους για εργασία συναντούν τον κοινωνικό ρατσισμό καθώς οι εργοδότες αρνούνται να τα τα προσλάβουν στην εργασία τους, επειδή τα θεωρούν ανίκανα να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις της. Άλλο πρόβλημα είναι η προσπελασημότητα. Κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες και όρους παραγωγής, πολλοί άνθρωποι με χαρακτηριστικές αναπηρίες μπορούν να χαρακτηριστούν απασχολήσιμοι, όταν όμως, τα μέσα μαζικών μεταφορών είναι απροσπέλαστα, όταν οι κοινόχρηστοι χώροι είναι απροσπέλαστοι, όταν οι φορείς συλλογικής κατανάλωσης είναι εχθρικοί ως προς την ανάπηρη κοινότητα, τότε, αντικειμενικά, οι άνθρωποι με αναπηρίες δεν είναι απασχολήσιμοι. Έτσι τα άτομα με ειδικές ανάγκες μένουν χωρίς δουλειά, αδύναμα να αντιμετωπίσουν τις βιοποριστικές τους ανάγκες βιώνοντας καθημερινά έναν πραγματικό εφιάλτη. Ενώ συγχρόνως ο παραγκωνισμός των ατόμων αυτών από την παραγωγική διαδικασία σημαίνει απώλεια έμψυχου υλικού για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας. Τα κράτη λοιπόν πρέπει να στηρίζουν ενεργά την ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην ανοικτή απασχόληση. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν δικαίωμα να εργάζονται γι' αυτό και πρέπει να ληφθούν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να μην συναντούν εμπόδια στην άσκηση αυτού του δικαιώματος τους.

Δ)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ!!

Η οικογένεια αποτελεί έναν ιδιαίτερο θεσμό όχι μόνο στις μέρες μας αλλά ανέκαθεν ήταν το σημείο αναφοράς για όλους τους ανθρώπους. Όλοι έχουν δικαίωμα στην δημιουργία οικογένειας και αυτό το δικαίωμα πρέπει να προστατεύεται. Στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου η οικογένεια προστατεύεται στο άρθρο 16 όπου ορίζεται ότι όλοι οι άνθρωποι όταν φθάσουν σε ηλικία γάμου έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να ιδρύουν οικογένεια και επιπλέον ότι κάθε κράτος οφείλει να προστατεύει την οικογένεια αφού αυτή αποτελεί το φυσικό και βασικό στοιχείο της κοινωνίας. Στα πλαίσια αυτής της υποχρέωσης των κρατών και το δικό μας κράτος μέσα

από το Σύνταγμα και το άρθρο 21 παράγραφος 1 δεσμεύει το κράτος να προστατεύει την οικογένεια και τον γάμο, την μητρότητα και την παιδική ηλικία. Το δικαίωμα αυτό της οικογενειακής ζωής όμως έχουν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες τα οποία όμως αντιμετωπίζουν, δυστυχώς, προβλήματα και σ' αυτόν τον τομέα της ζωής τους προβλήματα. Η αρνητική στάση της κοινωνίας υπάρχει ακόμα και ως προς τον γάμο, την σεξουαλικότητα και την πατρότητα/μητρότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες, ειδικότερα των κοριτσιών και των γυναικών με αναπηρίες. Ένα άλλο πρόβλημα είναι ότι τα άτομα αυτά σπάνια ενημερώνονται από ειδικούς για την σεξουαλική λειτουργία του σώματος τους και η πρόσβαση τους στις μεθόδους οικογενειακού προγραμματισμού είναι σχεδόν αδύνατη με αποτέλεσμα να στερούνται των ευκαιριών να βιώνουν τη σεξουαλικότητά τους, να έχουν σεξουαλικές σχέσεις και να έχουν την εμπειρία της μητρότητας/πατρότητας. Τέλος τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι ιδιαίτερα ευάλωτα στην κακοποίηση μέσα στην οικογένεια, την κοινότητα ή τα ιδρύματα γι' αυτό και πρέπει να είναι πλήρως ενημερωμένοι για την λήψη προφυλάξεων κατά της σεξουαλικής ή άλλης κακοποίησης, να μπορούν να αναγνωρίζουν τότε η κακοποίηση έχει συμβεί και να την αναφέρουν. Τα κράτη πρέπει να προωθούν την πλήρη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην οικογενειακή ζωή. Να προωθούν το δικαίωμα τους στην ατομική ακεραιότητα και να φροντίζουν ώστε οι νομοί να μην κάνουν διακρίσεις εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες σε ότι αφορά τις σεξουαλικές τους σχέσεις, το γάμο και την πατρότητα / μητρότητα. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να έχουν την δυνατότητα να ζουν με τις οικογένειές τους.

Ε)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ : 1)ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 2)ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

1)Η προσβασιμότητα στο φυσικό περιβάλλον συνδέεται με την άσκηση του δικαιώματος του ατόμου στην προσωπική ζωή. Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες όμως υπάρχουν δυστυχώς χιλιάδες εμπόδια που δεν επιτρέπουν την πρόσβαση τους στο φυσικό περιβάλλον. Τα άτομα αυτά λόγω των ιδιαίτερων αναγκών τους χρειάζονται ένα περιβάλλον το οποίο θα βοηθάει στην μετακίνησή τους. Τέτοιο περιβάλλον όμως πρόσβαση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες υπάρχει σε ελάχιστες περιπτώσεις (κυρίως στις αστικές περιοχές) με αποτέλεσμα ακόμα και μια βόλτα για περίπατο που σε όλους φαντάζει αυτονόητη, για τα άτομα με ειδικές ανάγκες να είναι σχεδόν αδύνατη. Πρόβλημα δημιουργεί για παράδειγμα η έλλειψη ειδικών ραμπών προσπέλασης σε πεζοδρόμια και κτίρια, η έλλειψη ειδικών φωτεινών σηματοδότη με συστήματα φωνητικής υπαγόρευσης για τους τυφλούς, καθώς και τα απροσπέλαστα προς τους χειριστές αναπηρικών καθισμάτων μέσα μαζικής μεταφοράς. Τα κράτη λοιπόν πρέπει να εισάγουν προγράμματα δράσης που θα

καταστήσουν το περιβάλλον προσβάσιμο, να θέσουν δηλαδή προδιαγραφές και γενικές αρχές και να θεσπίσουν νομοθεσία, η οποία θα διασφαλίζει την πρόσβαση σε διάφορους τομείς όπως είναι η στέγαση, τα κτίρια (ιδιωτικά και δημόσια) τα μέσα μαζικής μεταφοράς, οι δρόμοι και οι άλλοι υπαίθριοι χώροι.

2) Σύμφωνα με το άρθρο 5Α καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση όπως νόμος ορίζει και καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφόρησης. Στο δικαίωμα της λήψης πληροφοριών από όλο το κόσμο συνάδει και το 19 άρθρο της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες δεν έχουν όμως πάντα πρόσβαση στην πληροφόρηση καθώς οι υπηρεσίες παροχής πληροφοριών και τεκμηρίωσης δεν παρουσιάζουν τις πληροφορίες σε μορφή προσβάσιμη σε αυτά. Το πρόβλημα εστιάζεται κυρίως στο γεγονός ότι στις υπηρεσίες αυτές δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες η γραφή Braille, για τα άτομα με προβλήματα όρασης και η νοηματική γλώσσα για τα άτομα με προβλήματα ακοής. Πρέπει λοιπόν τα κράτη να διαμορφώσουν στρατηγικές έτσι ώστε οι υπηρεσίες παροχής πληροφοριών, όπως το ραδιόφωνο, η τηλεόραση και οι εφημερίδες να καθιστούν τα προγράμματα τους προσβάσιμα.

ΣΤ) ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ!!

Η ιατρική περίθαλψη είναι μια υποχρέωση του κάθε κράτους προς όλους τους πολίτες. Σύμφωνα με το άρθρο 25 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθένας έχει δικαίωμα σε ένα βιοτικό επίπεδο ικανό να εξασφαλίσει στον ίδιο και στην οικογένειά του υγεία και ευημερία και ειδικότερα τροφή, ρουχισμό, κατοικία, ιατρική περίθαλψη και τις απαραίτητες κοινωνικές υπηρεσίες. Αλλά και το ελληνικό Σύνταγμα ορίζει την συνταγματική υποχρέωση του κράτους να μεριμνά για την υγεία των πολιτών και να παίρνει μάλιστα ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας του γήρατος, της αναπηρίας, και για την περίθαλψη των απόρων. Εντούτοις τα άτομα με ειδικές ανάγκες συναντούν μόνο προβλήματα. Το ιατρικό και παραϊατρικό προσωπικό δεν είναι επαρκώς καταρτισμένο και εξοπλισμένο ώστε να παρέχει ιατρική φροντίδα στα άτομα με ειδικές ανάγκες και ούτε έχει πρόσβαση στις σχετικές μεθόδους και τεχνολογίες θεραπείας. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στην Ελλάδα η εκπαίδευση που δίνεται στους νοσηλευτές δεν περιλαμβάνει τίποτα από την παθολογία της παράλυσης.⁷ Τα κέντρα αποκατάστασης ατόμων με ειδικές ανάγκες είναι ελάχιστα και συγκεντρώνονται κυρίως στις μεγάλες πόλεις με αποτέλεσμα στην επαρχία να

⁷ In.gr health, Άρθρο της εβδομάδας 3/12/2001 11:29: Παγκόσμια Ημέρα των Ατόμων με Αναπηρίες: Ο σεβασμός στη διαφορετικότητα, συνέντευξη με τον Νίκο Βουλγαρόπουλο.

μένουν αβοήθητοι. Τα φάρμακα και τα ορθοπεδικά είδη και τα επιστημονικά βοηθήματα πολλές φορές είναι πολύ ακριβά και τα άτομα αυτά δεν αντέχουν οικονομικά για να τα αγοράσουν. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες όπως φαίνεται και από την Συνταγματική προστασία έχουν ανάγκη από ιδιαίτερη ιατρική περίθαλψη, πιο εξειδικευμένη, την παροχή της οποίας πρέπει να την διασφαλίζουν τα κράτη. Μέσα στο πλαίσιο της ιατρικής περίθαλψης τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν ανάγκη από προγράμματα αποκατάστασης έτσι ώστε να πετύχουν να διατηρήσουν το βέλτιστο επίπεδο αυτονομίας και λειτουργικότητας.

Η)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ!!

Το άρθρο 22 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ορίζει ότι κάθε άτομο ως μέλος του κοινωνικού συνόλου, έχει δικαίωμα στην κοινωνική προστασία και το κάθε κράτος πρέπει επομένως να μεριμνά για την ικανοποίηση των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων του ατόμου, που είναι απαραίτητα για την αξιοπρέπεια και την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του. Άλλωστε για το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία στην κοινωνική ασφάλιση κάνει ιδιαίτερη μνεία το άρθρο 25 παράγραφος 1 της ίδιας διακήρυξης. Καθώς λοιπόν τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι από τα πιο ευάλωτα σ'ένα κράτος και Καθώς αντιμετωπίζουν τις περισσότερες βιοποριστικές δυσκολίες και μάλιστα μη μπορώντας να ανταπεξέλθουν πάντα με επιτυχία σ'αυτές το κράτος πρέπει να προνοεί ιδιαίτερα για την κοινωνική ασφάλιση αυτών των ατόμων. Το κράτος πρέπει να διασφαλίζει στα άτομα αυτά επαρκές εισόδημα αν εξαιτίας της αναπηρίας τους ή άλλων παραγόντων που σχετίζονται μ'αυτήν, έχασαν προσωρινά ή υπέστησαν μείωση του εισοδήματός τους ή στερούνται ευκαιριών απασχόλησης. Επιπλέον τα κράτη πρέπει να διασφαλίζουν ώστε η παροχή υποστήριξης να λαμβάνει υπ'όψιν τα έξοδα που πολύ συχνά προκύπτουν για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τις οικογένειές τους λόγω της αναπηρίας τους. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει το σύστημα της κοινωνικής ασφάλισης να εξαιρεί ή να εμπεριέχει διακρίσεις εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες αλλά αντιθέτως πρέπει να δίνει μεγαλύτερη προσοχή στα άτομα αυτά.

Θ)ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ, ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΨΥΧΗ!!

«Κάθε άτομο έχει δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στη πνευματική ζωή της κοινότητας, να χαίρεται τις καλές τέχνες, και να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και στα αγαθά της», άρθρο 27 παράγραφος 1 της Οικουμενικής

Διακύριξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Αλλά και το ελληνικό Σύνταγμα στο άρθρο 16 παράγραφος 1 ορίζει ότι η τέχνη και η επιστήμη, η έρευνα και η διδασκαλία είναι ελεύθερη, η ανάπτυξη και η προαγωγή τους αποτελεί υποχρέωση του κράτους (εδάφιο 1), και όταν κάνουμε λόγο για ελευθερία της τέχνης εννοούμε και την ελευθερία προσβάσεως του κοινού στα έργα της τέχνης.⁸ Και η θρησκεία και η εκδήλωση της θρησκείας είναι ελεύθερη τόσο σε διεθνές επίπεδο με το άρθρο 18 της Οικουμενικής Διακύριξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου όσο και σε εθνικό με το άρθρο 13 του Συντάγματος. Ελεύθερος σε όλους είναι και ο αθλητισμός, ο οποίος τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του κράτους (άρθρο 16 παράγραφος 9 του Συντάγματος), και η αναψυχή. Καθώς όλοι μέσα από το δικαίωμα της προσωπικής ζωής έχουν δικαίωμα να αθλούνται και να γυμνάζονται καθώς και να ταξιδεύουν. Τα άτομα όμως με ειδικές ανάγκες συναντούν εμπόδια στην άσκηση και των τριών αυτών κοινωνικών δικαιωμάτων τους. Τα προβλήματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες ελάχιστες φορές λαμβάνονται υπόψη στους χώρους λατρείας, στους χώρους πολιτιστικών δραστηριοτήτων (όπως τα θέατρα, οι κινηματογράφοι, τα μουσεία), στους αθλητικούς χώρους (γήπεδα, γυμναστήρια) καθώς και στις τουριστικές υπηρεσίες (ξενοδοχεία, ταξιδιωτικά γραφεία) με αποτέλεσμα να είναι απροσπέλαστα στα άτομα με αυτά. Πρέπει λοιπόν τα κράτη να προωθούν την προσπελασιμότητα και τη διαθεσιμότητα των χωρών αυτών. Επιπλέον θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ενημέρωση σε ζητήματα αναπηρίας στα θρησκευτικά ιδρύματα και τις αντίστοιχες οργανώσεις, ενώ και στον τομέα του αθλητισμού και του τουρισμού θα πρέπει να παρέχονται προγράμματα ανάπτυξης μεθόδων συμμετοχής, πληροφόρησης και κατάρτισης.

5)ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ!!

Τα δύο βασικά κείμενα του Ο.Η.Ε. που θέτουν τις αρχές της προστασίας των αναπήρων είναι η Διακύριξη των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων της 20^{ης} Δεκεμβρίου του 1971 (Déclaration des droits du déficient mental) και η Διακύριξη των Δικαιωμάτων των Αναπήρων Ατόμων της 9^{ης} Δεκεμβρίου του 1975 (Déclaration des droits des personnes handicapées). Η Γενική Συνέλευση τόσο στις 9 Δεκ. 1975 όσο και η Γενική Συνέλευση στις 20 Δεκ. 1971 ανακαλώντας τις αρχές της Παγκόσμιας Διακύριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των διεθνών συμβολαίων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τη Διακύριξη των δικαιωμάτων του παιδιού και τους

⁸ Συνταγματικό Δίκαιο Ατομικά Δικαιώματα Α', Π.Δ. Δαγτόγλου, εκδόσεις Αντώνη. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ 740.

κανόνες που ήδη έχουν οριστεί για κοινωνική πρόοδο στα συντάγματα, στις συμβάσεις, στις συστάσεις, και στις αποφάσεις του Διεθνούς Οργανισμού Εργασίας, της Ναϊσκο, του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα παιδιά και άλλων αρμοδίων οργανισμών, και καθώς η Διακύριξη για Κοινωνική Πρόοδο και Ανάπτυξη κήρυξε την αναγκαιότητα για προστασία των δικαιωμάτων και την επιβεβαίωση για την ευημερία και την αποκατάσταση των σωματικά και πνευματικά μειονεκτούντων, έχοντας υπόψη την αναγκαιότητα για συμπάρσταση των πνευματικά καθυστερημένων ατόμων για να αναπτύξουν τις ικανότητες τους σε διάφορους τομείς δραστηριοτήτων και για προώθηση της ενσωμάτωσης τους στην κανονική ζωή όσο τούτο είναι δυνατόν, γνωρίζοντας ότι μερικές χώρες στο τωρινό στάδιο ανάπτυξής τους μπορούν να προσφέρουν περιορισμένες προσπάθειες γι' αυτό το σκοπό, προκήρυξε την Διακύριξη των Δικαιωμάτων των Αναπήρων Ατόμων και τη Διακύριξη των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων Ατόμων, αντίστοιχα, και κάλεσε για εθνική και διεθνή δραστηριότητα με σκοπό ότι θα χρησιμοποιηθεί σαν κοινή βάση και πλαίσιο αναφοράς για την προστασία αυτών των δικαιωμάτων. Σύμφωνα με την Διακύριξη των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων Ατόμων, τα άτομα αυτά έχουν τα ίδια δικαιώματα με τα άλλα ανθρώπινα όντα (παράγραφος 1). Έχουν δικαίωμα στην κατάλληλη ιατρική φροντίδα, στην εκπαίδευση, κατάρτιση, αποκατάσταση και καθοδήγηση έτσι ώστε να αναπτύξουν στο μέγιστο δυνατό τις ικανότητες τους (παράγραφος 2). Έχουν δικαίωμα για οικονομική ασφάλεια και για το κατάλληλο βιοτικό επίπεδο καθώς και για εργασία (παράγραφος 3). Πρέπει να ζουν με την οικογένεια τους και να συμμετέχουν στην κοινοτική ζωή και ακόμα και αν ζουν σε ίδρυμα οι συνθήκες να είναι όσο το δυνατόν πλησιέστερες σ' εκείνες της κανονικής ζώνης (παράγραφος 4). Επιπλέον έχουν δικαίωμα για έναν προσοντούχο κηδεμόνα όταν αυτό απαιτείται για να προστατέψουν την προσωπική τους καλή διαβίωση και τα ενδιαφέροντα (παράγραφος 7). Έχουν δικαίωμα για προστασία από την εκμετάλλευση, κατάχρηση και υποβιβασμό της θεραπείας τους, ενώ σε περίπτωση που τους γίνει δικαστική αγωγή, θα έχουν το δικαίωμα να θέσουν τέρμα στη νομική διαδικασία με πλήρη αναγνώριση που τους δίδεται για το βαθμό της πνευματικής τους υπευθυνότητα (παράγραφος 6). Τέλος για οποιαδήποτε απαγόρευση ή άρνηση όλων ή μερικών από τα δικαιώματα η διαδικασία που χρησιμοποιείται για τέτοια απαγόρευση ή άρνηση πρέπει να περιέχει κατάλληλες νόμιμες διασφαλίσεις ενάντια σε κάθε τύπο κατάχρησης (παράγραφος 7). Τα ίδια σε γενικές γραμμές ορίζει και η Διακήρυξη για τα Δικαιώματα των Αναπήρων. Επιπλέον όμως στη παράγραφο 1 δίνει τη σημασία του όρου «ανάπηρο άτομο» (έχει γίνει αναφορά παραπάνω), ενώ στην παράγραφο 2 τονίζει ότι τα δικαιώματα της Διακύριξης θα αποδοθούν σε όλα τα ανάπηρα άτομα χωρίς καμία εξαίρεση. Υπογραμμίζει στην παράγραφο 4 ότι τα ανάπηρα άτομα έχουν τα ίδια πολιτικά δικαιώματα με τους άλλους ανθρώπους ενώ για τα πνευματικά ανάπηρα άτομα ισχύει η παράγραφος 7 της Διακύριξης των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων Ατόμων. Η παράγραφος 5 ορίζει ότι τα ανάπηρα άτομα δικαιούνται να απολαμβάνουν τα μέτρα που σχεδιάστηκαν για να τα καταστήσουν ικανά να γίνουν όσο το

δυνατόν αυτοδύναμα. Η παράγραφος 10 προστατεύει τα άτομα αυτά από κάθε εκμετάλλευση, κάθε κανονισμό και κάθε μεταχείριση διακριτικής, υβριστικής ή υποβαθμισμένης φύσης. Τέλος η παράγραφος 12 επισημαίνει ότι για κάθε θέμα που αφορά τα ανάπηρα άτομα είναι χρήσιμο να ζητείται η συμβουλή των οργανισμών των ανάπηρων ατόμων ενώ με την παράγραφο 13 τονίζει ότι τα ανάπηρα άτομα, οι οικογένειές τους και οι κοινότητες θα πληροφορηθούν με όλα τα κατάλληλα μέσα για τα δικαιώματα που περιέχονται σ'αυτήν την Διακήρυξη. Οι άλλες παράγραφοι περιέχουν τα δικαιώματα που προαναφερθήκαν στην Διακήρυξη των Δικαιωμάτων των Πνευματικά Καθυστερημένων Ατόμων.

Διακηρύξεις για την ανάγκη προστασίας των αναπήρων συναντάμε και σε άλλα κείμενα του Ο.Η.Ε. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού Ο.Η.Ε., 1989, που κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον νόμο 2101/1992, αναφέρεται στα παιδιά με ειδικές ανάγκες (σωματικά ή πνευματικά ανάπηρα) στο άρθρο 23 και αναγνωρίζει το δικαίωμα τους στην πλήρη και αξιοπρεπή ζωή, στην φροντίδα, την περίθαλψη, την αποκατάσταση, την εκπαίδευση, την επαγγελματική εκπαίδευση, τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες έτσι ώστε να επιτυγχάνεται η προσωπική τους ανάπτυξη και η πολιτιστική και πνευματική τους εξέλιξη. Στο άρθρο 24 και στο άρθρο 25 τονίζεται το δικαίωμα στην ιατρική θεραπεία και στην περιοδική αναθεώρησης της (της υγείας) και στην αποκατάσταση των αναπήρων και γενικά στην υγεία των παιδιών. Και στη Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διάκρισης εις βάρος των Γυναικών (Ο.Η.Ε. 1979), που κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον νόμο 1342/1983, διασφαλίζονται τα δικαιώματα των κοριτσιών και γυναικών με αναπηρίες. Ρητή αναφορά στην αναπηρία γίνεται και σε μία μόνο διάταξη της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 10^{ης} Δεκεμβρίου 1948. Στο άρθρο 25 της Διακήρυξης, ανάμεσα στους άλλους κοινωνικούς κινδύνους που πρέπει να καλυφθούν, προβλέπεται και το δικαίωμα στην ασφάλιση της αναπηρίας. Όμως και άλλες διατάξεις με τη γενικότητα της διατύπωσης τους, υποβάλλουν την προστασία της αναπηρίας (άρθρο 25 δικαίωμα για επαρκές βιοτικό επίπεδο, άρθρο 2, δικαίωμα για δίκαιη και ίση μεταχείριση)⁹. Παρόμοιες έμμεσες και γενικές αναφορές γίνονται και στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα της 19^{ης} Δεκεμβρίου 1966 (ν.1532/85). Από διάφορες διατάξεις του όπως αυτές των άρθρων 9 και 11, συνάγεται η προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η ενασχόληση του Ο.Η.Ε. με την προαγωγή (έμμεση ή άμεση) των δικαιωμάτων των ατόμων με ειδικές ανάγκες έλαβε επίσης τη μορφή (μη δεσμευτικών διατάξεων) Διακηρύξεων και Αποφάσεων (Déclarations et Résolutions). Τέτοια είναι η Απόφαση 37/53 της 3^{ης} Σεπτεμβρίου με την οποία η Γενική Συνέλευση υιοθέτησε το πρόγραμμα της παγκόσμιας δράσης για τα μειονεκτούντα άτομα, όπου υπογραμμίζεται ανάμεσα στα άλλα ότι η μειονεξία εξαρτάται από τη σχέση των αναπήρων με

⁹ Αναπηρία: Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ61

το περιβάλλον τους.¹⁰ Με την απόφαση του Ο.Η.Ε. 48/96, εξάλλου, καθορίζεται, κατά τρόπο μη υποχρεωτικό, το πεδίο εφαρμογής, τα μέτρα και οι μηχανισμοί ελέγχου της ισότητας των ευκαιριών. Τέλος ο Ο.Η.Ε. από αρκετά νωρίς διέδιδε ότι η αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του προβλήματος των ατόμων με ειδικές ανάγκες επιτυγχάνεται κυρίως με μέτρα αποκατάστασης (“Report on the World Social Situation”1974)¹¹.

6)ΤΑ ΆΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ!!

ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Το άρθρο 13 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (όπως προσετέθη με το άρθρο 2.7 Συνθήκης Άμστερνταμ και τροποποιήθηκε από το άρθρο 2.2 Συνθήκης Νίκαιας) παρέχει ειδικές εξουσίες στην κοινότητα για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας.

Άρθρο 13

1.Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που παρέχει αυτή στην Κοινότητα, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, μπορεί να αναλάβει κατάλληλη δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

2.Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 1, όταν το Συμβούλιο θεσπίζει κοινοτικά μέτρα ενθάρρυνσης, απολυόμενης της εναρμόνισης των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών μελών, προς υποστήριξη των δράσεων των κρατών μελών οι οποίες αναλαμβάνονται για να συμβάλλουν στην υλοποίηση των στόχων της παραγράφου 1,αποφασίζει σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 251.¹²

¹⁰ “Η αναπηρία δηλαδή ελλοχεύει στην απώλεια ή τη μείωση των δυνατοτήτων συμμετοχής «επί ίσοις όροις»στη ζωή της κοινότητας.” Αναπηρία :Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ62

¹¹ Αναπηρία :Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ62

¹² Ευρωπαϊκό Δίκαιο Κείμενα Ι.Ιδρυτικές Συνθήκες ενοποιημένες, Επιμέλεια:Ν.Σκανδαμης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2003,σελ42.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ(της 18^{ης} Οκτωβρίου 1961)

Επικυρώθηκε στην Ελλάδα με τον ν.1426/1984. Εδώ η αναπηρία αντιμετωπίζεται ως συστατικό του δικαιώματος για κοινωνική ασφάλεια. Το άρθρο 12 του Χάρτη διακηρύσσει ως αρχή, χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό του περιεχομένου του, την υποχρέωση του Συμβαλλομένου Μέρους να διατηρεί το σύστημα κοινωνικής ασφάλειας σε ικανοποιητικό επίπεδο, ίσο τουλάχιστον μ'εκείνο που απαιτείται για την επικύρωση της 102 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας. Βέβαια ο Χάρτης δεν προσφεύγει σε ορισμούς που θα διαλεύκαναν την έννοια της αναπηρίας. Και στο άρθρο 15 του Χάρτη σχετικά με το δικαίωμα των προσώπων που μειονεκτούν σωματικά ή διανοητικά για επαγγελματική εκπαίδευση και για επαγγελματική και κοινωνική αναπροσαρμογή. Ακόμη η αναπηρία μπορεί να προστατευτεί εξίσου στο πλαίσιο των άρθρων 13 (δικαίωμα για κοινωνική και ιατρική αντίληψη) και 14 (δικαίωμα για απόλαυση κοινωνικών υπηρεσιών).¹³

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (6^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1990)

Στην αναθεωρημένη μορφή του Κώδικα του 1964 στο άρθρο 58, ο καλυπτόμενος κίνδυνος της αναπηρίας περιλαμβάνει : α) την περίπτωση ενός οικονομικά ενεργού ατόμου, την ανικανότητα του, σ'ένα ορισμένο βαθμό, για εργασία ή απόκτηση κέρδους, β) την περίπτωση ενός ατόμου μη οικονομικά ενεργού, την ανικανότητα του, σε ορισμένο βαθμό, για ενασχόληση με τις συνήθειες δραστηριότητες του και γ) την ανικανότητα ενός παιδιού, σε κάποιο βαθμό, από εκ γενετής αναπηρία ή από αναπηρία που επήλθε πριν από την ηλικία κατά την οποία τερματίζεται η υποχρεωτική εκπαίδευση, εφόσον πιθανόν η ανικανότητα αυτή θα καταστεί μόνιμη ή σχετίζεται μετά τη λήξη μιας ορισμένης περιόδου προσωρινής ή αρχικής ανικανότητας. Καλύπτεται λοιπόν και ο μη οικονομικά ενεργός πληθυσμός.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΩΝ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ (8-9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1989)

¹³ Αναπηρία: Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η ανσαπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ69.

Εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, δηλαδή από το Συμβούλιο Αρχηγών Κρατών ή Κυβερνήσεων των χωρών –μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας το 1989 ο Κοινοτικός Χάρτης των Θεμελιωδών Κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων που αποτελεί ένα κείμενο μεγάλης ιστορικής και κοινωνικής σημασίας για όλους τους εργαζόμενους των χωρών-μελών της Ε.Κ. Ειδικότερα όμως για τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχει ιδιαίτερη σημασία γιατί το άρθρο 26 του χάρτη αναφέρεται στα πρόσθετα ευεργετήματα που πρέπει αυτά να απολαμβάνουν και στα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν τα κράτη μέλη για την κοινωνική τους ένταξη.

Άρθρο 26 Ανάπηροι

Κάθε ανάπηρο άτομο, ανεξάρτητα από την προέλευση και τη φύση της αναπηρίας του, πρέπει να απολαύει συγκεκριμένων πρόσθετων ευεργετημάτων με σκοπό να ευνοηθεί η επαγγελματική και κοινωνική ένταξή του. Τα ευεργετήματα αυτά πρέπει να αφορούν ιδίως, ανάλογα με τις ικανότητες των ενδιαφερομένων, την επαγγελματική εκπαίδευση, την εργονομία, τη δυνατότητα πρόσβασης, την κινητικότητα, τα μεταφορικά μέσα και την κατοικία.¹⁴

Ο Κοινοτικός Χάρτης συνοδεύτηκε από το Πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής όπου μνημονεύεται μια σειρά από προτεραιότητες σχετικά με την προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ενώ όμως καταγράφονται μέτρα που πρέπει να ληφθούν δεν έχει γίνει καμία προσπάθεια περιχαράκωσης του κύκλου των δικαιούχων. Από αυτήν την άποψη η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν προσέφερε τίποτα καινούριο.¹⁵

ΣΥΝΘΗΚΗ ΓΙΑ ΘΕΣΠΙΣΗ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ(2004)

Υπογράφηκε στη Ρώμη την 29^η Οκτωβρίου 2004 και τελεί υπό επικύρωση στα κράτη-μέλη. Στο άρθρο II-81 παράγραφος 1 απαγορεύεται κάθε διάκριση, μεταξύ άλλων, και λόγω αναπηρίας. Ενώ στο άρθρο II-86 (Ένταξη των ατόμων με αναπηρίες) ορίζεται ότι η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες να επωφελούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, τη κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΛΙΣΣΑΒΩΝΑΣ (23 ΚΑΙ 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 2000)

Σκοπός της ειδική συνόδου που πραγματοποίησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβώνα ήταν να συμφωνήσει ένα νέο στρατηγικό στόχο για την Ένωση

¹⁴ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΑ ΙΙ.Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επιμέλεια:Ν.Σκανδάμης, Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2005, σελ 391 και 397.

¹⁵ Αναπηρία: Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ81

προκειμένου να ενισχυθεί η απασχόληση, η οικονομική μεταρρύθμιση και η κοινωνική συνοχή στο πλαίσιο μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση. Ανάμεσα στις άλλες διατάξεις για την κοινωνική ένταξη στη διάταξη 33 γίνεται ειδική αναφορά και στα άτομα με ειδικές ανάγκες και συγκεκριμένα το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να αναπτύξουν δράσεις προτεραιότητας για συγκεκριμένες ομάδες στόχους όπως τα άτομα με ειδικές ανάγκες, από τις οποίες δράσεις τα κράτη μέλη θα επιλέγουν εκείνες που προσιδιάζουν στην ιδιαίτερη κατάστασή τους και, στη συνέχεια, θα υποβάλλουν εκθέσεις για την εφαρμογή τους.¹⁶

ΑΠΟΦΑΣΗ 2001/903/ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ (3^η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2001)¹⁷

Στα πλαίσια των κοινωνικών δράσεων για τις ομάδες στόχους : αναπηρία και γήρας θεσπίστηκε το 2003 Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρίες. Πρωταρχικός στόχος αυτού του ευρωπαϊκού έτους ήταν η προώθηση του πολιτικού προγράμματος για την απόλυτη και ολοκληρωμένη ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες που ορίστηκε το 2001 στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Για μία Ευρώπη χωρίς φραγμούς για τα άτομα με ειδικές ανάγκες». Το έτος αυτό διοργανώθηκαν συναντήσεις, εκδηλώσεις, εκστρατείες ενημέρωσης και προώθησης, διενεργήθηκαν έρευνες και εκπονήθηκαν εκθέσεις και τέλος χορηγήθηκε χρηματική υποστήριξη στις πρωτοβουλίες που πραγματοποιήθηκαν σε διακρατικό, εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο για την προώθηση των στόχων του Ευρωπαϊκού Έτους.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ:

- Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6^{ης} Μαΐου 2003 σχετικά με την δυνατότητα πρόσβασης στην πολιτιστική υποδομή και τις πολιτιστικές δραστηριότητες για τα άτομα με αναπηρίες [Επίσημη Εφημερίδα C 134, 07.06.2003].
- Ψήφισμα του Συμβουλίου της 5^{ης} Μαΐου 2003 για την παροχή ίσων ευκαιριών σε μαθητές και σπουδαστές με αναπηρίες, όσον αφορά την εκπαίδευση και την κατάρτιση [Επίσημη Εφημερίδα C 134, 07.06.2003].
- Ψήφισμα του Συμβουλίου της 6^{ης} Φεβρουαρίου 2003 για την “ηλεκτρονική προσβασιμότητα”- βελτίωση της δυνατότητας πρόσβασης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία των γνώσεων [Επίσημη Εφημερίδα C 39, 18.02.2003]

¹⁶ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΑ ΙΙ. Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Επιμέλεια: Ν. Σκανδάμης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2005, σελ 369 και 383.

¹⁷ www.europa.eu.int Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινωνικές Δράσεις για τις Ομάδες –Στόχους : Αναπηρία –Γήρας, Ευρωπαϊκό Έτος των Ατόμων με Αναπηρίες-2003.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΤΗΣ 30^{ης} ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2003-Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρίες: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης.¹⁸

Στόχος του σχεδίου αυτού είναι να ενσωματωθεί, έως το 2010, η διάσταση της αναπηρίας στις σχετικές κοινοτικές πολιτικές και να υλοποιηθούν σαφείς ενέργειες σε νευραλγικούς τομείς προκειμένου βελτιωθεί η οικονομική και κοινωνική ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρία.

ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΗ ΠΡΑΞΗ:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, ΤΗΣ 28^{ης} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2005-Η κατάσταση των ατόμων με αναπηρία στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση: το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης 2006-2007.

ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΗΣ(19-20 Μαΐου 1999)

Στην Ευρωπαϊκή Συνδιάσκεψη των Υπουργών Μεταφορών στις 19 και 20 Μαΐου στη Βαρσοβία υιοθετήθηκε ο Καταστατικός Χάρτης Πρόσβασης στις Υπηρεσίες Μεταφοράς και Πρόνοιας. Ο Χάρτης αυτός υπογραμμίζει την πολιτική δέσμευση στην Ευρώπη, να διασφαλίσει ότι, η όλη νέα συγκοινωνιακή υποδομή θα πρέπει να δημιουργηθεί λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ 2000/78/ΕΚ¹⁹

Το Νοέμβριο του 2000 το Συμβούλιο ενέκρινε την οδηγία 2000/78/ΕΚ, δυνάμει της οποίας απαγορεύεται οποιαδήποτε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού ως προς την πρόσβαση στην εργασία. Όσον αφορά την αναπηρία, η εν λόγω οδηγία αναγνωρίζει ότι η μη πρόβλεψη «ευλόγων προσαρμογών» στο χώρο εργασίας δύναται να συνιστά διάκριση.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ 89/654/ΕΚ²⁰

¹⁸ www.europa.eu.int Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινωνικές Δράσεις για τις Ομάδες –Στόχους : Αναπηρία –Γήρας, Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης (2004-2010).

¹⁹ www.europa.eu.int Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινωνικές Δράσεις για τις Ομάδες –Στόχους : Αναπηρία –Γήρας, Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης (2004-2010).

²⁰ www.europa.eu.int Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινωνικές Δράσεις για τις Ομάδες –Στόχους : Αναπηρία –Γήρας, Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης (2004-2010).

Όσον αφορά την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία, η οδηγία 89/654/ΕΚ σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας στους χώρους εργασίας προβλέπει ότι : οι χώροι εργασίας πρέπει να είναι διαρρυθμισμένοι έτσι ώστε να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, οι ειδικές ανάγκες των μειονεκτούντων εργαζομένων».

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ 21^{ης} Μαΐου 2002²¹

Σχετικά με το μέλλον του ευρωπαϊκού τουρισμού όπου καλούσε την Επιτροπή, τα κράτη μέλη και τους άλλους φορείς να εντείνουν τις προσπάθειες τους προκειμένου να διευκολύνουν την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στον τουρισμό.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2002²²

Το Νοέμβριο του 2002, εγκρίθηκε ο κανονισμός σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την απασχόληση, ο οποίος επιτρέπει στα κράτη να χρηματοδοτούν ως το 60% του ετήσιου μισθολογικού κόστους και τις εισφορές τις κοινωνικής ασφάλισης όταν μια επιχείρηση προσλαμβάνει εργαζόμενο με αναπηρία.

ΑΡΘΡΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον νόμο 2885/2001.

²¹ www.europa.eu.int Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινωνικές Δράσεις για τις Ομάδες –Στόχους : Αναπηρία –Γήρας, Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης (2004-2010).

²² ²² www.europa.eu.int Δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Κοινωνικές Δράσεις για τις Ομάδες – Στόχους : Αναπηρία –Γήρας, Ίσες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρία: ένα ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης (2004-2010).

7)ΆΛΛΕΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ!!

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ SUNDBERG ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΑΠΗΡΑ ΑΤΟΜΑ

Μία άλλη πολύ σημαντική διακήρυξη είναι η Διακήρυξη SUNDBERG για τα ανάπηρα άτομα, όπως ονομάστηκε στη μνήμη του Nils – Ivar Sundberg, ο οποίος ήταν από το 1948 μέχρι το 1981 (που πέθανε) υπεύθυνος του προγράμματος για την Ειδική Εκπαίδευση της Ουνέσκο, και η οποία αποτελεί το τελικό κείμενο Διεθνούς Διάσκεψης που οργάνωσε η Ισπανική Κυβέρνηση και η Ουνέσκο στις 2 με 7 Νοεμβρίου 1981 στη Μάλαγα της Ισπανίας πάνω στη δράση και τις στρατηγικές για την εκπαίδευση, την πρόληψη και την ένταξη των ατόμων με αναπηρία και στην οποία συμμετείχαν 103 χώρες και 6 Διεθνείς Οργανώσεις. Βαθύτατα απασχολημένη από το γεγονός ότι το 10% του παγκόσμιου πληθυσμού παρουσιάζει τη μία ή την άλλη μορφή αναπηρίας και ότι οι διεθνείς προοπτικές σ'αυτόν τον τομέα τείνουν να χειροτερεύουν, επανατονίζει την αναγκαιότητα να γίνει κάτι, ώστε οι διατάξεις και οι αρχές προηγούμενων διακηρύξεων να γίνουν σεβαστές, υπογραμμίζει ότι η πρόληψη είναι μία μορφή δράσης ιδιαίτερης σπουδαιότητας και ότι θα πρέπει να υλοποιηθούν οι στρατηγικές που είναι βασισμένες πάνω στις σύγχρονες αντιλήψεις, ώστε να αποφευχθούν οι αναπηρίες παρέχοντας συγκεκριμένα σε κάθε κοινωνία και σε κάθε άτομο την ευκαιρία να επωφελείται από τις αναγκαίες υπηρεσίες. Επιμένει στο ότι θα πρέπει να εξασφαλιστούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό η αναπροσαρμογή και η ένταξη των αναπήρων ατόμων. Θα πρέπει όλα τα ανάπηρα άτομα να επωφελούνται υπηρεσιών των επανεκπαίδευσης και άλλων μορφών υποστήριξης και συμπαράστασης που είναι αναγκαίες για την μείωση των αποτελεσμάτων της αναπηρίας, έτσι που η ένταξη τους στη κοινωνία να είναι όσο το δυνατό πιο ολοκληρωμένη και ο ρόλος τους εποικοδομητικός. Έχοντας συνείδηση της πρωταρχικής σπουδαιότητας της εκπαίδευσης, της επιστήμης και της κουλτούρας και πληροφόρησης στην ύπαρξη του καθενός και ανησυχώντας για την υλοποίηση των διατάξεων και Αρχών που ακολουθούν για να συμβάλει στην εξασφάλιση της πλήρους ανάπτυξης όλων των αναπήρων ατόμων και την πλήρη συμμετοχή τους στη κοινωνική ζωή, τονίζει ότι οι Κρατικές Αρχές, οι ειδικές οργανώσεις και η κοινωνία στο σύνολο της θα πρέπει να λάβουν υπόψη στον καταρτισμό κάθε βραχυπρόθεσμης ή μακροπρόθεσμης δράσης για τα ανάπηρα άτομα τις βασικές Αρχές της : ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ, ΈΝΤΑΞΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ (ΤΟΜΕΟΠΟΙΗΣΗΣ) και ΔΙΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 37 (βιομηχανία) ΚΑΙ 38 (γεωργία) (1993)

Η αναπηρία συναντάται για πρώτη φορά στις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας 37 και 38, οι οποίες προβλέπουν την εγκαθίδρυση μιας ασφάλισης κατά του κινδύνου της αναπηρίας. Καλύπτουν τη γενική αναπηρία, δηλαδή τη γενική ανικανότητα βιοπορισμού. Οι Συμβάσεις αυτές δεν έχουν επικυρωθεί από την χώρα μας.²³

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 102 ΓΙΑ ΤΑ ΕΛΑΧΙΣΤΑ ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ (1952)

Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον νόμο 3251/1955. Η Σύμβαση θεωρεί ως αναπηρία την ορισμένου βαθμού ανικανότητα άσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας, όταν η ανικανότητα αυτή είναι διαρκής ή εξακολουθεί να ισχύει μετά την παύση καταβολής του επιδόματος ασθένειας (άρθρο 54). Αντιλαμβάνεται την αναπηρία ως αδυναμία άσκησης οποιασδήποτε βιοποριστικής εργασίας, χωρίς να είναι ανάγκη η ανικανότητα να είναι ολοσχερής αρκεί να είναι μερική, ενός καθορισμένου βαθμού.²⁴

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 128 ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΡΟΧΕΣ ΓΗΡΑΤΟΣ, ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΖΩΝΤΩΝ (1967)

Με την Σύμβαση αυτή αναθεωρήθηκαν οι παραπάνω Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας. Η αναπηρία γίνεται αντιληπτή ως γενική αναπηρία, όπως στη ΔΣΕ 102). Η Σύμβαση 128 δεν έχει επικυρωθεί ακόμα από την χώρα μας.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 111 ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον νόμο 1424/1984.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 159 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΠΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΕΚΤΟΥΝΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ (1983)

Κυρώθηκε στη Ελλάδα με τον νόμο 1556/1985.

²³ Αναπηρία: Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ65

²⁴ Αναπηρία: Ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας –Η αναπηρία στην νομοθεσία του ΙΚΑ, Άγγελος Στεργίου,σελ66

8)ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΚΑΙ ΆΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ!!

Άρθρο 4

1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.

2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις. Το Σύνταγμα διακηρύσσει στο άρθρο αυτό, ακολουθώντας την παράδοση όλων των Ελληνικών Συνταγμάτων, ότι οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου (ισονομία). Διακηρύσσει επίσης ότι οι Έλληνες έχουν και τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις. Κάθε φορά λοιπόν που συνταγματική διάταξη καθιερώνει ατομικό δικαίωμα, το κατοχυρώνει για όλους τους Έλληνες, εφαρμόζοντας κάθε φορά σε ένα ειδικό πεδίο την αρχή της ισότητας. Η θεμελιώδης ισότητα των ανθρώπων προκύπτει από το γεγονός ότι όλοι οι άνθρωποι έχουν την ίδια «αξία», την οποία προστατεύει στο άρθρο 2 παρ, 1 το Σύνταγμα και ότι όλοι έχουν την επιθυμία της ζωής, της ελευθερίας και της ευτυχίας.²⁵ Η νομική αρχή της ισότητας, δηλαδή, σημαίνει την αρχή της μεταχειρίσεως από το κράτος.

Άρθρο 21*

2. Πολύτεκνες οικογένειες, ανάπηροι πολέμου και ειρηνικής περιόδου, θύματα πολέμου, χήρες και ορφανά εκείνων που έπεσαν στον πόλεμο, καθώς και όσοι πάσχουν από ανίατη σωματική ή πνευματική νόσο έχουν δικαίωμα ειδικής φροντίδας από το Κράτος.
3. Το κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.
6. Τα άτομα με αναπηρίες έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μέτρων που εξασφαλίζουν την αυτονομία, την επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας.

Το άρθρο αυτό του Συντάγματος αναφέρεται συγκεκριμένα στα άτομα με ειδικές ανάγκες και όχι γενικά και αόριστα. Επιτάσσει ιδιαίτερη κρατική μέριμνα για την υγεία (παρ. 3) και την ειδική φροντίδα (παρ. 2) για τα άτομα που πάσχουν από ανίατη πνευματική ή σωματική αρρώστια, ανάπηροι πολέμου αλλά και ειρηνικής περιόδου. Η παρ. 6 που αφορά αποκλειστικά τα άτομα με αναπηρίες προστέθηκε με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001. Σύμφωνα μ' αυτή τη παράγραφο το κράτος πρέπει να λαμβάνει μέτρα για την συμμετοχή αυτών των ανθρώπων στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, για την επαγγελματική τους ένταξη και τέλος για την εξασφάλιση της αυτονομίας τους. Τα άτομα με αναπηρίες συναντούν πολλά προβλήματα (σε σχέση με τους άλλους ανθρώπους) στην καθημερινή τους ζωή και μ' αυτό το άρθρο το κράτος δεσμεύεται να μεριμνά για την αντιμετώπιση αυτών των

²⁵ Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Β, Π. Δ. Δαγτόγλου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ1212.

προβλημάτων. Το άρθρο 21 επιβάλλει ευμενείς διακρίσεις (οι οποίες δεν προσκρούουν στην αρχή της ισότητας) προς τα άτομα αυτά αλλά ούτε τον νομοθέτη εμποδίζει να ορίσει την έκταση της προστασίας ούτε στους ενδιαφερόμενους παρέχει την άμεση (δηλαδή χωρίς ανάγκη μεσολαβήσεως του νομοθέτη) αγωγή αξίωση.* Μια τέτοια αξίωση πρέπει να γίνει δεκτή όταν κρατική πράξη διακρίνει εις βάρος μιας των κατηγοριών ή μιας των περιπτώσεων, τις οποίες προστατεύει το άρθρο 21.²⁶

*Σχετική νομολογία Συμβουλίου της Επικρατείας Απ.3348/1983

«Εκ του άρθρου 21 παράγραφος 2 του Συντάγματος δεν απορρέει ευθέως δικαίωμα προτιμήσεως των κεκτημένων την αναπηρικήν ιδιότητα προς κατάληψιν δημοσίων θέσεων, δοθέντος ότι η διάταξις αυτή, κατευθυντήριο χαρακτήρα έχουσα, απευθύνει απλώς υπόδειξιν προς τον νομοθέτην δια την λήψιν μέτρων υλοποιούντων την κρατικήν μέριμναν υπέρ των αναπήρων και λοιπών κατηγοριών πολιτών εχόντων ανάγκην ειδικής μερίμνης».

Άρθρο 22

1. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το κράτος που μεριμνά για την δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζομένου αγροτικού και αστικού πληθυσμού.

Όλοι οι εργαζόμενοι ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη εργασία ίσης αξίας.

Το άρθρο 22 του Συντάγματος προστατεύει την εργασία η οποία είναι δικαίωμα και κανείς δεν πρέπει να στερείται το δικαίωμα της ελευθερίας επιλογής και άσκησης του επαγγέλματος και εν γένει της εργασίας. Συγχρόνως προστατεύεται το δικαίωμα της ίσης αμοιβής για την παροχή εργασίας ίσης αξίας. Απαγορεύονται λοιπόν διακρίσεις, όπως απέναντι στα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Άρθρο 25

1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου, ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, τελούν υπό την εγγύηση του Κράτους. Όλα τα κρατικά όργανα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ανεμπόδιστη άσκησή τους.
2. Η αναγνώριση και η προστασία των θεμελιωδών και अपαράγραπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου από την Πολιτεία αποβλέπει στην πραγμάτωση της κοινωνικής προόδου μέσα σε ελευθερία και δικαιοσύνη.
3. Η καταχρηστική άσκηση δικαιώματος δεν επιτρέπεται.

²⁶ Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Β', Π. Δ. Δαγτόγλου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2005, σελ 1218.

4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης.

Με το άρθρο 25 τελειώνει το δεύτερο μέρος του Συντάγματος που αναφέρεται στα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα. Με το άρθρο αυτό το κράτος δεσμεύεται να διασφαλίζει την ανεμπόδιστη άσκηση των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η δέσμευση του κράτους ισχύει και ως προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες που όπως αναφέραμε και παραπάνω χρίζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης.

9)ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ!!

ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

ΔΙΚΑΙΟΠΡΑΞΙΕΣ

- Άρθρο 128 ΑΚ** Ανίκανοι για δικαιοπραξία
Άρθρο 129 ΑΚ Περιορισμένα ικανοί
Άρθρο 130 ΑΚ Δήλωση βούλησης από ανίκανο
Άρθρο 131 ΑΚ
Άρθρο 132 ΑΚ
Άρθρο 133 ΑΚ Δικαιοπραξίες του περιορισμένα ικανού

ΑΔΙΚΟΠΡΑΞΙΕΣ

- Άρθρο 929 ΑΚ**
Άρθρο 930 ΑΚ
Άρθρο 931 ΑΚ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΜΕΝΩΝ

- Άρθρο 1686 ΑΚ** Περιπτώσεις απαγόρευσης
Άρθρο 1688 ΑΚ Διαδικασία απαγόρευσης
Άρθρο 1689 ΑΚ
Άρθρο 1691 ΑΚ Κατάσταση διαφορούμενων φρενών
Άρθρο 1693 ΑΚ Αποτέλεσμα της απαγόρευσης
Άρθρο 1699 ΑΚ Άρση της απαγόρευσης

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Άρθρο 1719 ΑΚ Ανίκανοι

Άρθρο 1720 ΑΚ

Άρθρο 1735 ΑΚ Διαθέτης κουφός

Άρθρο 1736 ΑΚ

Άρθρο 1745 ΑΚ Διαθέτης άλαλος ή κωφάλαλος

ΠΟΙΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Άρθρο 33 ΠΚ Κωφάλαλοι εγκληματίες

Άρθρο 34 ΠΚ Διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών ή της συνείδησης

Άρθρο 36 ΠΚ Ελαττωμένη ικανότητα για καταλογοισμό

Άρθρο 37 ΠΚ Έκτιση της ποινής σε ιδιαίτερα καταστήματα

Άρθρο 38 ΠΚ Επικίνδυνοι εγκληματίες με ελαττωμένο καταλογοισμό

Άρθρο 39 ΠΚ Διάρκεια του περιορισμού στα ψυχιατρικά καταστήματα

Άρθρο 40 ΠΚ Μετατροπή του περιορισμού σε φυλάκιση ή κάθειρξη

Άρθρο 41 ΠΚ Εγκληματίες καθ'έξη με ελαττωμένο καταλογοισμό

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ

Άρθρο 80 ΚΠΔ Ψυχική ασθένεια του κατηγορουμένου

Άρθρο 200 ΚΠΔ Ψυχιατρική πραγματογνωμοσύνη

Άρθρο 221 ΚΠΔ Εξέταση χωρίς όρκο

Άρθρο 227 ΚΠΔ Μάρτυρες κουφοί και άλαλοι

ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

- Νόμος 2340/1996 (ΦΕΚ 156 Α' /10.7.1996)
«Καθιέρωση της 3^{ης} Δεκεμβρίου ως Ημέρας των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες. Θέσπιση του θεσμού της κάρτας αναπηρίας και άλλες διατάξεις».
- Προεδρικό Διάταγμα 210/1998(ΦΕΚ 169 Α' /15.7.1998)
«Καθορισμός κατά ενιαίο τρόπο της διαδικασίας πιστοποίησης της αναπηρίας για τη χορήγηση Κάρτας Αναπηρίας»

- Απόφαση Υπουργών Εργασίας – Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Υγείας – Πρόνοιας Αριθμ.Γ4γ/Φ.80/οικ.314/1999 (ΦΕΚ 63 Β΄/12.2.1999)
«Υιοθέτηση του Κανονισμού Εκτίμησης Βαθμού αναπηρίας(Αρ. Υπ. Απ. Φ.21/2361/ΦΕΚ 819 Β΄/1993) και του Π. Δ/τος 1285/1981 (ΦΕΚ 314 Α΄) για τον προσδιορισμό των κριτηρίων πιστοποίησης της Αναπηρίας για την χορήγηση Κάρτας Αναπηρίας, όπως προβλέπεται από το Π. Δ/γμα 210/1998 (ΦΕΚ 169 Α΄)»
- Εγκύκλιος ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α – ΓΓΔΔ αριθμ. ΔΙΑΔΠ/4291/17.2.97
«Οι δημόσιες υπηρεσίες οφείλουν να εξυπηρετούν κατά προτεραιότητα τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες»
- Νόμος 2190/1994 (ΦΕΚ 28 Α/3.3.1994)
«Σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την επιλογή προσωπικού και ρύθμιση θεμάτων διοίκησης»
- Προεδρικό Διάταγμα 1285/1981 (ΦΕΚ 314 Α΄/1981)
«Περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον, υπό τον τίτλον «Κώδιξ Πολεμικών Συντάξεων» των ισχύουσων περί πολεμικών συντάξεων διατάξεων». Παράρτημα Α΄ «Τρόποι εκτιμήσεως των πολλών αναπηριών»
- Νόμος 2556/1997 (ΦΕΚ 270 Α΄/24.12.97)
«Μέτρα κατά της εισφοροδιαφυγής, διασφάλιση εσόδων ΙΚΑ και άλλα θέματα». (Άρθρο 23 Πιστοποίηση της αναπηρίας)
- Υπουργική Απόφαση Π3α/Φ80/ΟΙΚ.907/2001
«Ρύθμιση διαδικασιών χορήγησης κάρτας αναπηρίας (Κ.Α.) στα άτομα με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το Π.Δ. 210/1998,ΦΕΚ 169,τ.Α΄.Προκαταρκτική εφαρμογή στην Ν.Α.Λαρίσης»
- Νόμος 2646/1998
« Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας και άλλες διατάξεις».
- Υπουργική Απόφαση Π1γ/οικ.4128/ΦΕΚ Β΄/Αρ.Φύλλου 1360/8.11.2000
«Εφαρμογή Προγράμματος ΤΗΛΕΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ»
- Υπουργική Απόφαση Π2β/Γ.Π.οικ. 14957/22.10.2001
«Προϋποθέσεις ίδρυσης και λειτουργίας Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών με Αναπηρία (ΚΔΑΠ-ΜΕΑ) από Δημοτικές Επιχειρήσεις του άρθρου 277 και επόμενα του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα (Δ.Κ.Κ.), Διαδημοτικές Επιχειρήσεις και Ενώσεις Δημοτικών Επιχειρήσεων και φορείς ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα».

- Εγκύκλιος Υπουργείου Υγείας – Πρόνοιας αριθμ. Π3α/Φ.80/ΟΙΚ.4348/3.10.2000
«Διαμόρφωση Σχεδίων Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων σχετικά με τη χρήση της Προσωρινής ή Ισόβιας Κάρτας Αναπηρίας του Ν.2430/1996»
- Νόμος 3454/07.04.06 (ΦΕΚ Α'75/7.4.2006)
«Ενίσχυση της οικογένειας και λοιπές διατάξεις.»(Κεφάλαιο Α', άρθρα 1, 2, 3, 6 και 13 στο οποίο ορίζεται η ίδρυση του Εθνικού Παρατηρητηρίου Ατόμων με Αναπηρίες (Ε.Π.Α. ΑμΕΑ)
- Νόμος 3304/2005
«Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετησίου προσανατολισμού»

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Νόμος 2817/2000 (ΦΕΚ 78 Α'/14.3.2000)
«Εκπαίδευση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες και άλλες διατάξεις»
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. Φ 152/Β6/198/4.4.2000 (ΦΕΚ 472 Β)
«Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Αποφοίτων Λυκείου που πάσχουν από σοβαρές ασθένειες».
- Υπουργική Απόφαση Γ2/628/6.3.2001
«Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ειδικών Γυμνασίων»
- Υπουργική Απόφαση Γ2/627/6.3.2001
«Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίων Λυκείων Ειδικής Αγωγής»
- Υπουργική Απόφαση Φ 15//2001 /Β-659
- Νόμος 2942/2001
«Πρόσληψη αναπληρωτών εκπαιδευτικών για το Πρόγραμμα Ολυμπιακής Εκπαίδευσης και για τις ανάγκες των σχολείων και άλλες διατάξεις»
- Υπουργική Απόφαση Γ6/666/18.6.2001
«Προϋποθέσεις και διαδικασία πρόσληψης ως προσωρινών αναπληρωτών, Εκπαιδευτικού Προσωπικού σε ΜΑΙΑ».

- Υπουργική Απόφαση Φ253.5/119274/B6 (ΦΕΚ 1493B/27.10.2005, τ.Β΄) και Φ 152/B6/198 (ΦΕΚ 472/6.4.2000)
«Προσφορά για το ακαδημαϊκό έτος 2006-2007 επιπλέον θέσεις σε ποσοστό 3% για τα Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών σε ΑμΕΑ.
- Προεδρικό Διάταγμα 60/2006
«Αξιολόγηση των μαθητών Ενιαίου Λυκείου (Άρθρο 27: Εξέταση των μαθητών με ειδικές ανάγκες)»

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

- Νόμος 2683/1999 (ΦΕΚ 19 Α/9.2.1999)
«Υπαλληλικός Κώδικας» (Άρθρα 7, 8, 21, 99, 100, 102, 153, 154, 165, 166, 168)
- Νόμος 2643/1998 (ΦΕΚ 220/Α΄/28.9.1998)
«Μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών και άλλες διατάξεις»
- Υπουργική Απόφαση 30278/23.3.2000 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
«Πρόγραμμα επιχορήγησης εργοδοτών για την απασχόληση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες»
- Υπουργική Απόφαση 30278/23.3.2000 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
«Πρόγραμμα επιχορήγησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες»
- Υπουργική Απόφαση 33605/15.6.1999 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Πρόγραμμα επιδότησης Ν.Θ.Ε. και Ν.Ε.Ε στο πλαίσιο του Ε.Π. «Καταπολέμηση του Αποκλεισμού από την Αγορά Εργασίας»
- Υπουργική Απόφαση 33605/15.6.1999 του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
«Πρόγραμμα επιδότησης της εργονομικής διευθέτησης του χώρου εργασίας των Α.μ.Ε.Α. που εντάσσονται στο πρόγραμμα επιδότησης Ν.Θ.Ε. και Ν.Ε.Ε για την απασχόληση Α.μ.Ε.Α.»
- Υπουργική Απόφαση 303/2001
«Πρόγραμμα επιδότησης Νέων Θέσεων Εργασίας Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες Απεξαρτημένων, Αποφυλακισμένων, Νεαρών Παραβατικών Ατόμων ή Νεαρών Ατόμων που βρίσκονται σε Κοινωνικό Κίνδυνο»

- Υπουργική Απόφαση ΔΙΠΠ/Φ.ΑΣ.2.1/οικ.10344/ΦΕΚ Β΄/594 21-5-2001
«Καθορισμός τρόπου εξέτασης ατόμων με έλλειψη φυσικών σωματικών δεξιοτήτων»
- Νόμος 2956/2001
«Αναδιόρθωση Ο.Α.Ε.Δ και άλλες διατάξεις»
- Νόμος 2194/1994 (ΦΕΚ 34 Α/16.3.1994)
«Αποκατάσταση του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» Άρθρο 9
- Νόμος 2643/98 (ΦΕΚ τεύχος Α΄1220/28.9.1998)
«Μέριμνα για την απασχόληση προσώπων ειδικών κατηγοριών και άλλες διατάξεις (Άρθρο 7)
- Νόμος 1043/80 και Ν.Δ 1044/71
«Χορήγηση άδειας εκμετάλλευσης περιπτέρων. Χορήγηση άδειας εκμετ/σης κυλικείων (που στεγάζονται σε δημόσια κτίρια). Χορήγηση άδειας λιανικής πώλησης καπνοβιομηχανικών προϊόντων.»

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

- Νόμος 2761/1999
«Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών ψυχικής υγείας και άλλες διατάξεις»
- Υπουργική Απόφαση 4/Φ359/οικ..2046/1999
«Προδιαγραφές λειτουργίας Κέντρων Αποθεραπείας Φυσικής και Κοινωνικής Αποκατάστασης (ΝΠΔΔ) ποθ προέρχονται από τη μετονομασία και μετασχηματισμό των θεραπευτηρίων Χρόνιων Παθήσεων (ΝΠΔΔ) Άρθρο 14 του Ν.2071/1992»

ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΟΤΗΤΑ

- Νόμος 2696/1999

«Κύρωση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας» (Άρθρο 4, 38, 39, 41, 102)

- Προεδρικό Διάταγμα 309/1999 (ΦΕΚ 283 Α΄/20.12.99)
«Απόκτηση άδειας οδήγησης από ΑμΕΑ-Τροποποίηση του Π.Δ. 19/1995 όπως το διάταγμα αυτό τροποποιήθηκε με το Π.Δ. 155/1996 και το Π.Δ. 181/1998 (Α΄133)»
- Νόμος 2831/2000 (ΦΕΚ 140 Α/13.6.2000)
«Τροποποίηση των διατάξεων του Ν. 1577/1985 (Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός και άλλες πολεοδομικές διατάξεις)»
- Νόμος 2465/1997 (ΦΕΚ 28 Α΄/26.2.1997)
«Χορήγηση αδειών ΕΛΧ αυτοκινήτων σε συλλόγους παραπληγικών» (Άρθρο 16)
- Υπουργική Απόφαση 47919/5195
«Προσαρμογή της νομοθεσίας προς την οδηγία 2000/56/ΕΚ της Επιτροπής της 14^{ης} Σεπτεμβρίου 2000 για την τροποποίηση της οδηγίας 91/439/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την άδεια οδήγησης»
- Υπουργική Απόφαση ΟΙΚ.Β.21336/462/1997 (ΦΕΚ 623Β/3.7.1997)
«Διαδικασία χορήγησης αδειών κυκλοφορίας Επιβατηγών Δημοσίας Χρήσης αυτοκινήτων για τη μεταφορά Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες (ΕΛΧ-ΑΜΕΑ), προδιαγραφές ειδικού σήματος και άλλες ρυθμίσεις για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 12 του άρθρου 16 του Ν.2465/1997(Α΄28)»
- Προεδρικό Διάταγμα 241/2005 (ΦΕΚ 240/Α /30.11.2005)
«Θέσπιση Δελτίου Στάθμευσης για τα άτομα με αναπηρίες»
- Υπουργική Απόφαση Π3α/Φ.11/οικ.1350/17.4.2001
«Χορήγηση Δελτίου Μετακίνησης σε Άτομα με Ειδικές Ανάγκες για το έτος 2001»
- Σχέδιο Προεδρικού Διατάγματος
«Σύσταση Διεύθυνσης Ποιότητας και Αποδοτικότητας και Τμήματος Διευκόλυνσης Προσβασιμότητας Ατόμων με Αναπηρίες στις Περιφέρειες της Χώρας»
- Προεδρικό Διάταγμα 27/1999
«Κώδικας βασικής πολεοδομικής νομοθεσίας»
- Νόμος 1577/1985
«Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός»

- Υπουργική Απόφαση αριθμ.3046/304/1988 (ΦΕΚ 59 Δ'/1989)
«Κτιριοδομικός Κανονισμός (Άρθρα 14, 16, 21, 24, 29,32)
- Προεδρικό Διάταγμα υπ'αριθμόν 13
«Σύσταση Μονάδων Προσβασιμότητας Ατόμων με Αναπηρίες στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α) και σε εποπτευόμενους φορείς του.
- Προεδρικό Διάταγμα 221/2001
« Κανονισμός ενδιαίτησης επιβατών και πληρώματος των ταχύπλοων σκαφών»
- Προεδρικό Διάταγμα 316/2001
«Κανονισμός επιθεώρησης των ανυψωτικών μέσων των Πλοίων»
- Προεδρικό Διάταγμα 381/1996
«Θαλάσσιες συγκοινωνίες» (Άρθρο 4)
- Προεδρικό Διάταγμα υπ'αριθμό 66
«Τροποποίηση του Π.Δ. 103/1999 “Κανόνες και πρότυπα ασφαλείας για τα επιβατηγά πλοία σύμφωνα με την οδηγία 98/18/ΕΚ του Συμβουλίου της 17^{ης} Μαρτίου 1998” όπως αυτό ισχύει μετά την τροποποίηση του με το Π.Δ. 309/2003 σε συμμόρφωση με την οδηγία 2003/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 14^{ης} Απριλίου 2003»
(Άρθρο 6β: απαιτήσεις ασφαλείας για τα άτομα μειωμένης κινητικότητας, Παράρτημα ΙΙΙ : Κατευθυντήριες Γραμμές Σχετικά με τις απαιτήσεις Ασφαλείας των Επιβατηγών Πλοίων κ των Ταχύπλοων Επιβατηγών Σκαφών για τα άτομα μειωμένης κινητικότητας»
- Νόμος 2963/2001
«Οργάνωση και λειτουργία των δημόσιων επιβατικών μεταφορών με λεωφορεία, τεχνικός έλεγχος οχημάτων και ασφάλεια χερσαίων μεταφορών και άλλες διατάξεις»
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 4γ/Φ11/οικ.795/18.2.2000, Ν.2072/92 (ΦΕΚ.125Α'/92) Κ.Υ.Α.-Υπουργική απόφαση αριθμ. Γ4γ/Φ11/ΟΙΚ.380/2000 (ΦΕΚ 177Β'/2000)
«Δελτίο μετακίνησης ΑμΕΑ με τα μαζικά μέσα συγκοινωνίας(ΟΑΣΑ, ΟΑΣΘ, ΟΣΕ, Αστικά ΚΤΕΛ, Υπεραστικά ΚΤΕΛ Κ.ΛΠ.)

- Α.Ν.1324/49 (άρθρο 33), Ν.2669/98 και Σύμβαση ΥΕΘΑ με ΟΑΣΑ καθ'έτος.
«Δωρεάν διακίνηση στις Αστικές Συγκοινωνίες»
- Α.Ν.1324/49 (Άρθρο 33), Πράξεις Υπουργικού Συμβουλίου (99/90, 112/90) και Απόφαση ΥΕΝ.
«Έκπτωση 50% επι της τιμής του εισιτηρίου στις Υπεραστικές – Σιδηροδρομικές και Ακτοπλοϊκές Συγκοινωνίες»
- Υπουργική Απόφαση αριθμ. 52487/16.11.2001 (ΦΕΚ 18 τ.Β´/15.1.2002)
«Ειδικές ρυθμίσεις για την Εξυπηρέτηση ΑμΕΑ σε υφιστάμενα κτήρια»
- Νόμος 3230/2004 (ΦΕΚ 44/α´ /11.2.2004)
«Καθιέρωση συστήματος διοίκησης με στόχους , μέτρηση της αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις»
Με την παράγραφο 10 του άρθρου 12 καθιερώνεται η υποχρέωση των δημόσιων υπηρεσιών, των Ν.Π.Δ.Δ και των ΟΤΑ να λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας και των λοιπών διευκολύνσεων για τα άτομα με αναπηρίες στους χώρους λειτουργίας τους.

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ και ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

- Νόμος 2725/1999 (ΦΕΚ 121 Α´)
«Ερασιτεχνικός και Επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις»(Άρθρο 29)
- Νόμος 2725/99 (άρθρο 34), Υπουργική Απόφαση αριθμ. 27746/1999
«Παροχές στα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες που είναι Αθλητές»
- Νόμος 2224/94
«Κοινωνικός Τουρισμός» (Άρθρο 20)
- Νόμος 1759/88
«Θεραπευτικός τουρισμός ΙΚΑ»
- Το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας διοργανώνει κάθε χρόνο **Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες**

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

- Υπουργική Απόφαση Γ4β/Φ.32/οικ.3298/1988(Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων)
«Τροποποίηση και συμπλήρωση απόφασης σχετικά με τη χορήγηση επιδόματος σε άτομα με ειδικές ανάγκες»
- Υπουργική Απόφαση Γ4α/.225/161/1989
«Ενοποίηση προγραμμάτων οικονομικής ενίσχυσης Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες»
- Υπ.Οικ. 1071239/999/Τ& Ε.Φ/ΠΟΛ.1205/24.8.2001
«Κοινοποίηση γνωμοδότησης του Ν.Σ.Κ σχετικά με την έκταση της απαλλαγής της παρ.6 του άρθρου 19 του νόμου 2753/1999»
- Υπουργική Απόφαση Π3α/Φ18/2938/ΦΕΚ Β'Αρ. Φύλλου 851/11.7.2000
«Αύξηση Προνοιακών Επιδομάτων που χορηγούνται σε Άτομα με Ειδικές Ανάγκες για το έτος 2000»

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

- Αναγκαστικός Νόμος 1846/1951
«Περί κοινωνικών Ασφαλίσεων»
- Νόμος 2458/1997
«Σύσταση Κλάδου Κύριας Ασφάλισης Αγροτών και άλλες διατάξεις»(Άρθρο 6, 7, 9)
- Προεδρικό Διάταγμα 334/1988
«Προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης αναπηρίας σε ασφαλισμένους του Ο.Γ.Α.»
- Νόμος 2972/2001
«Εκσυγχρονισμός της οργάνωσης και της λειτουργίας του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων και άλλες διατάξεις»
- Προεδρικό Διάταγμα 166/2000
«Κωδικοποίηση σε ενιαίο κείμενο, με τίτλο «Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» των διατάξεων που ισχύουν για την απονομή των πολιτικών και στρατιωτικών συντάξεων»
- Υπουργική Απόφαση Φ35/οικ.309//12.03.2001

«Αύξηση συντάξεων Τ.Ε.Β.Ε.»

- Υπουργική Απόφαση 35/659/1998
«Χορήγηση στους ασφαλισμένους του Τ.Ε.Β.Ε. Πρόσθετων Θεραπευτικών μέσων»
- Νόμος 2072/1992
«Ρύθμιση επαγγέλματος ειδικού τεχνικού προθετικών και ορθωτικών κατασκευών και λοιπών ειδών αποκατάστασης και άλλες διατάξεις»
- Νόμος 3232/2004 (ΦΕΚ 48 Α/12/2/2004)
«Θέματα Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις» (Άρθρο 5: Άτομα με Ειδικές Ανάγκες)

*Έγινε προσπάθεια να καταγραφεί το μεγαλύτερο μέρος των νόμων υπουργικών αποφάσεων και προεδρικών διαταγμάτων που αφορούν τα δικαιώματα και τις παροχές προς τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες.

10)ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες λοιπόν έχουν τα ίδια δικαιώματα με όλους τους ανθρώπους αλλά λόγω των ιδιαίτερων ικανοτήτων τους έχουν ανάγκη από μια ιδιαίτερη φροντίδα έτσι ώστε να μπορούν να ασκούν τα δικαιώματά τους ελεύθερα. Παρά όμως την κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο τα άτομα αυτά εξακολουθούν να βρίσκονται αντιμέτωπα καθημερινά με αναρίθμητες δυσχέρειες και αδυνατούν να ασκήσουν τα ατομικά και κοινωνικά δικαιώματά τους. Τα μέτρα που έχουν ληφθεί αποτελούν βέβαια εφαλτήριο των προσπαθειών για την παροχή ίσων ευκαιριών αλλά είναι απαραίτητο να ληφθούν περαιτέρω μέτρα προστασίας και να επιδειχθεί η δέουσα προσοχή από τους αρμόδιους κρατικούς και διεθνείς φορείς. Πρέπει να αντιμετωπισθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός που τα άτομα αυτά βιώνουν, αποκλεισμός που δυστυχώς αφορά πολλούς τομείς της ζωής τους όπως η εκπαίδευση, η απασχόληση, η ιατρική περίθαλψη, η ψυχαγωγία κ.τλ. Η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού προϋποθέτει την ύπαρξη ενός θεσμικού πλαισίου που να αντιμετωπίζει τα άτομα με ειδικές ανάγκες όχι ως μειονεκτικά, αλλά ως ισότιμα, αναπόσπαστα και αναγκαία μέρη της κοινωνικής ζωής. Δυστυχώς η προσπάθεια μας για την θέσπιση εθνικής νομοθεσίας για την ίση μεταχείριση σε όλους τους τομείς της ζωής δεν εστέφθη με επιτυχία. Ασφαλώς η παρ. 6 του άρθρου 21 του αναθεωρημένου Συντάγματος έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα

στο Συνταγματικό Δίκαιο σχετικά με τα δικαιώματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες και οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν τα άτομα αυτά τα τελευταία χρόνια είναι αρκετά. Ωστόσο η μη κωδικοποίηση τους και η πολυδιάσπαση τους σε διάφορα νομοθετικά κείμενα δημιουργεί αρκετά προβλήματα με αποτέλεσμα πολλές φορές να αναιρείται ο σκοπός της θέσπισης του. Απαιτείται λοιπόν να αποτυπωθεί όλη αυτή η νομοθεσία σε ένα ενιαίο και ολοκληρωμένο νομοθέτημα που με σαφή τρόπο θα καταπολεμά τις διακρίσεις και τα προβλήματα που βιώνουν τα άτομα με αναπηρία καθημερινά και θα θεσπίζει αγωγή δικαιώματα. Βέβαια δεν θα έπρεπε να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι η ενσωμάτωση στην Εθνική Νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και στην εργασία, η οποία δημιουργεί στον τομέα της απασχόλησης το θεσμικό πλαίσιο για την καταπολέμηση των διακρίσεων, αποτελεί θετική εξέλιξη καθώς επιτρέπει στο αναπηρικό κίνημα να δώσει τη μάχη του από καλύτερη θέση για τη θέσπιση της γενικότερης νομοθεσίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω αναπηρίας στη χώρα μας.

Εκτός όμως από την ήδη υπάρχουσα νομοθεσία πρέπει να ληφθούν και άλλα, επιπλέον μέτρα που θα εξασφαλίζουν την αυτονομία των ατόμων με ειδικές ανάγκες και τη συμμετοχή τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας. Στον τομέα της εκπαίδευσης, πρέπει όλα τα δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα, τόσο στην Αττική όσο και στην επαρχία να έχουν την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, που να καλύπτει τις ανάγκες των ατόμων με διαφορετικές αναπηρίες, ώστε να μπορούν και τα άτομα με ειδικές ανάγκες να παρακολουθούν τα μαθήματα μαζί με τους αρτιμελείς μαθητές. Επιπλέον για να αντιμετωπισθούν καταστάσεις όπου είναι απαραίτητη η παροχή ειδικής εκπαίδευσης, όπως στα άτομα με προβλήματα ακοής, όρασης και με νοητική υστέρηση να ιδρυθούν ειδικά σχολεία σε όλη την Ελλάδα που θα είναι προσβάσιμα σε όλους. Τέλος είναι ανάγκη να διαδοθεί η γραφή Braille και να θεωρηθεί επίσημη γλώσσα και στη χώρα μας και να γίνει προσπάθεια να μεταφραστούν όσο το δυνατόν περισσότερα επιστημονικά και εκπαιδευτικά προγράμματα. Στον τομέα της απασχόλησης εκτός από τα μέτρα για την ίση μεταχείριση τους είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν εξειδικευμένα κέντρα με πλήρη στελεχωμένο επιστημονικό προσωπικό για την επαγγελματική κατάρτιση των ατόμων με ειδικές ανάγκες ανάλογα με τις ικανότητες τους. Στον τομέα της υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης απαιτείται να ιδρυθούν στις περιφέρειες της χώρας πολυδύναμα ιατρικά κέντρα για την θεραπεία και την αποκατάσταση των ατόμων με αναπηρίες. Να καθοριστούν αυστηρά οι προδιαγραφές για το προσωπικό, την εκπαίδευσή του, τους χώρους ενδιαίτησης και τους όρους λειτουργίας των ευαγών ιδρυμάτων, που φιλοξενούν άτομα με ειδικές ανάγκες. Απαιτούνται ιδιαίτερα προγράμματα από ομάδες επαγγελματιών όλων των ειδικοτήτων για την έγκαιρη διάγνωση, αξιολόγηση και θεραπεία των βλαβών Είναι γεγονός ότι από την σωστή και έγκαιρη παροχή υπηρεσιών αποκατάστασης εξαρτάται η απρόσκοπτη και ομαλή οικονομική και κοινωνική ένταξη του ατόμου με αναπηρία ως ισότιμος πολίτης. Τέλος να αυξηθούν τα κονδύλια του κρατικού προϋπολογισμού για την δωρεά προσφορά

στα άτομα με ειδικές ανάγκες των απαραίτητων τεχνικών μέσων για την ανετότερη διαβίωσή τους. Όσον αφορά την προσβασιμότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες αν και έχουν γίνει σημαντικά βήματα και έχουν αναληφθεί σημαντικές πρωτοβουλίες η προσβασιμότητα δεν μπορεί να γίνει κυρίαρχη κατάσταση στους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, εάν η υφιστάμενη νομοθεσία δεν συμπληρωθεί με την θέσπιση ισχυρών διαδικασιών ελέγχου εφαρμογής και επίσης με την θέσπιση ισχυρών οικονομικών και ποινικών κυρώσεων για τους υπόχρεους φορείς που δεν συμμορφώνονται. Επιπλέον τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να συμμετέχουν και στην πολιτική ζωή της χώρας. Η τοποθέτηση ατόμων με ειδικές ανάγκες στις εκλογικές λίστες υποψήφιων πολιτικών κομμάτων αλλά και σε πολιτικές θέσεις, σύμφωνα πάντα με τα προσόντα τους είναι αναγκαία, έτσι ώστε να ακούγεται και οι δικιά τους γνώμη και άποψη σε θέματα που αφορούν τους ίδιους, γνώμη που θα μπορούσε να ενεργοποιήσει το σύνολο των βουλευτών γύρω από τα θέματα της αναπηρίας, για την διαμόρφωση δηλαδή της πολιτικής συναίνεσης που είναι απαραίτητη σε αυτόν τον τομέα.. Επιβάλλεται οι ανάπηροι συμπολίτες μας, και μέσω της ΕΣΑΕΑ και μέσω των υπόλοιπων αναπηρικών οργανώσεων, να εκφράζονται και να εκπροσωπούνται σε όλους τους κρατικούς φορείς που τους αφορούν. Βέβαια αναμφίβολα κανείς αλλάζει τους νόμους, κάνει τις υποδομές προσβάσιμες, αντιμετωπίζει δηλαδή τα νομικά και αρχιτεκτονικά εμπόδια που δεν επιτρέπουν στα άτομα με αναπηρία να ζήσουν ισότιμα μέσα στην κοινωνία. Η πρόσβαση όμως μέσα στην ψυχή και το μυαλό των ατόμων είναι μια άλλη υπόθεση. Η νοοτροπία είναι που δημιουργεί το πρόβλημα. Γι'αυτό όταν αναφερόμαστε στην ανάγκη να υπάρξει ένας νέος πολιτισμός για την αναπηρία στην Ελλάδα αναφερόμαστε πρώτα στον κοινωνικό πολιτισμό, δηλαδή στην ατομική και συλλογική στάση απέναντι στα άτομα με αναπηρία και στην αναπηρία αυτή καθ'εαυτή. Απαιτείται πολλή δουλειά από την πολιτεία και τους κοινωνικούς φορείς με συστηματικό τρόπο και κυρίως στοχεύοντας στην ενημέρωση της νέας γενιάς που είναι και το μέλλον του τόπου και που μπορούν με τη στάση και τη συμπεριφορά τους να φέρουν τη νέα κοινωνική κουλτούρα για την αναπηρία στην Ελλάδα.

11)ΛΗΜΜΑΤΑ

<u>Αναπηρία</u>	<u>disability</u>
<u>Ατομα με ειδικες αναγκες</u>	<u>people with special needs</u>
<u>Δικαιώματα</u>	<u>rights</u>
<u>Συνταγματική κατοχύρωση</u>	<u>constitutional security</u>
<u>Ισότιμη ένταξη</u>	<u>equal accession</u>
<u>Ατομικά κοινωνικά δικαιώματα</u>	<u>individual social rights</u>

12)ΠΕΡΙΛΗΨΗ

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗ ΚΑΤΟΧΥΡΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες έχουν τα ίδια ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα με όλους τους ανθρώπους. Λόγω όμως των ιδιαίτερων ικανοτήτων τους απαιτούν ιδιαίτερη φροντίδα και προστασία και επειδή πέφτουν θύματα της κοινωνικού ρατσισμού και προκατάληψης είναι αναγκαία η συνταγματική και νομοθετική κατοχύρωση των δικαιωμάτων τους. Τέτοιες προσπάθειες έχουν γίνει τόσο απο την Ελλάδα όσο και από άλλες χώρες, ξεχωριστά αλλά και σε συλλογικό επίπεδο. Εξαιτίας όμως της ανεπάρκειας αυτών των προσπαθειών πρέπει να ληφθούν και άλλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουμε την ισότιμη ενταξη τους στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή.

CONSTITUTIONAL SECURITY AND PROTECTION OF PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS

People with special needs (disabled people) have the same individual and social rights with all others. But, because of their special abilities they demand particular care and protection and furthermore because many times they happen to be found victims of social racism and prejudice, it's necessary to secure their constitutional and legislative rights. Such efforts have been made from Greece as well as from other countries, separately but also in a collective level. But because of the lack of these efforts more measures should be taken in order to secure the accession of these people to the social, economical and political life.

13)ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Β΄, Π. Δ. Δαγτόγλου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2005.
- Άγγελος Στεργίου, Αναπηρία ένα γενικό πλαίσιο για την μελέτη του κινδύνου της αναπηρίας - Η αναπηρία στη νομοθεσία του ΙΚΑ, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 1999.
- Ν.Σκανδάμης, ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΕΙΜΕΝΑ ΙΙ. Πολιτικά θεμέλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 2005.

- Κώστας Κοσμάτος, Το θεσμικό πλαίσιο για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα-Συλλογή βασικής νομοθεσίας, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2002.
- Κώστα. Δ. Κρεμαλή, Αναπληρωτή Καθ. Πανεπιστημίου Αθ., Το Δικαίωμα του ατόμου για κοινωνική πρόνοια – Συμβολή στο νομικό προσδιορισμό των κοινωνικών υπηρεσιών, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σακούλα, Αθήνα - Κομοτηνή 1991.
- Π. Δ. Δαγτόγλου, Συνταγματικό Δίκαιο - Ατομικά Δικαιώματα Α΄, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα- Κομοτηνή 2005.
- Διδακτορική διατριβή Ανδρέα Κ. Ματθαίου, Αλληλεπίδραση Κανόνων Δικαίου Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας στους κλάδους αναπηρίας, γήρατος και οικογενειακών βαρών, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα – Κομοτηνή 1996.
- ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ, Επιμέλεια: Γ. Κασμάτης με τη συνεργασία Τ.Βιδάλη, Π.Δημητρόπουλου, Απ.Παπακωνσταντίνου, Κ.Παπανικολάου, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 2001.
- ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ:
 - in.gr health
 - www.google.gr
 - disabled.gr
 - www.europa.eu.int
 - www.youthforhumanrights.org